

Archeologienota Anzegem Lindendries

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Gwendy WYNS en Sander DEBRABANDERE

21-12-2022

Titel: Archeologienota Anzegem Lindendries

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Gwendy Wyns en Sander Debrabandere

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 -
www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2022K77

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2022J21

Intern projectnummer: 2022.160

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Ingooigem (Anzegem), Lindendries

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 84251,15 en Y: 168140,91; X: 84459,76 en Y: 168262,59

Kadastergegevens: Anzegem, afdeling 3 Ingooigem, sectie B, perceel 870E2 (zie figuur 5)

Oppervlakte plangebied: 5309m²

Topografische kaart: zie figuur 3 en 4

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog), Sander Debrabandere (assistent-archeoloog) en initiatiefnemer

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 21/12/2022

© Acke & Bracke bvba, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. Inleiding	5
1.1. WETTELIJK KADER	5
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.2.1. VRAAGSTELLING	5
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	5
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	6
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	6
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	7
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	7
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	7
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	7
2. Bureauonderzoek	8
2.1. HUIDIGE TOESTAND	8
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	14
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4. HISTORISCHE SITUERING	18
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	26
2.6. SYNTHESE	29
2.6.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	29
2.6.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	30
2.6.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	30
2.6.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	31
2.6.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	32
3. Proefsleuvenonderzoek	34
3.1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	34
3.1.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	34
3.1.2. VRAAGSTELLING EN RANDVOORWAARDEN	36
3.1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	36
3.2. ASSESSMENT	40
3.2.1. LANDSCHAPPELIJKE RESULTATEN	40
3.2.2. ASSESSMENT SPOREN	44
3.2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	48
3.2.4. ASSESSMENT STALEN	48
3.2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	48
3.2.6. DATERING EN INTERPRETATIE	48

3.3. SYNTHESE	49
3.3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	49
3.3.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	50
 4. Samenvatting	 51
 5. Bibliografie	 53
 6. Bijlages	 54
 BIJLAGE REFERENTIEPROFIELEN PROEFSLEUVENONDERZOEK 2022J21	 56
REFERENTIEPROFIEL PR1	56

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

Deze toelatingsaanvraag kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De initiatiefnemer plant de verkaveling van een terrein gelegen ten oosten van de Lindendries te Ingooigem (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen). Op dit moment zijn nog geen concrete verkavelingsplannen beschikbaar. Om van in de planningsfase rekening te kunnen houden met het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, is het aangewezen om op dit moment reeds een proefsleuvenonderzoek uit te voeren, voorafgaand het indienen van de aanvraag voor omgevingsvergunning. De oppervlakte van het plangebied is 5309m², het terrein is op heden onbebouwd en met gras begroeid. Het plangebied is gelegen binnen woongebied en de te verkavelen oppervlakte is groter dan 3000m², waardoor dit terrein in aanmerking komt voor de opmaak van een archeologienota. Deze archeologienota zal door de initiatiefnemer moeten toegevoegd worden aan de vergunningsaanvraag. In eerste instantie werd een toelatingsaanvraag ingediend volgens het reguliere traject. Na bekomen van de toelating werd het archeologisch vooronderzoek uitgevoerd, waarop deze archeologienota van toepassing is.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Kunnen er maatregelen getroffen worden om behoud in situ te realiseren?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaarde gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied, de directe omgeving en van Anzegem in het algemeen werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers (hoofdzakelijk archeologen). Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met de opmaak van een toelatingsaanvraag volgens het reguliere traject. Na het verkrijgen van de toelating werd gestart met het archeologisch vooronderzoek. Deze archeologienota bestaat uit zowel het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd werden, aangevuld met de resultaten van het archeologisch vooronderzoek.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

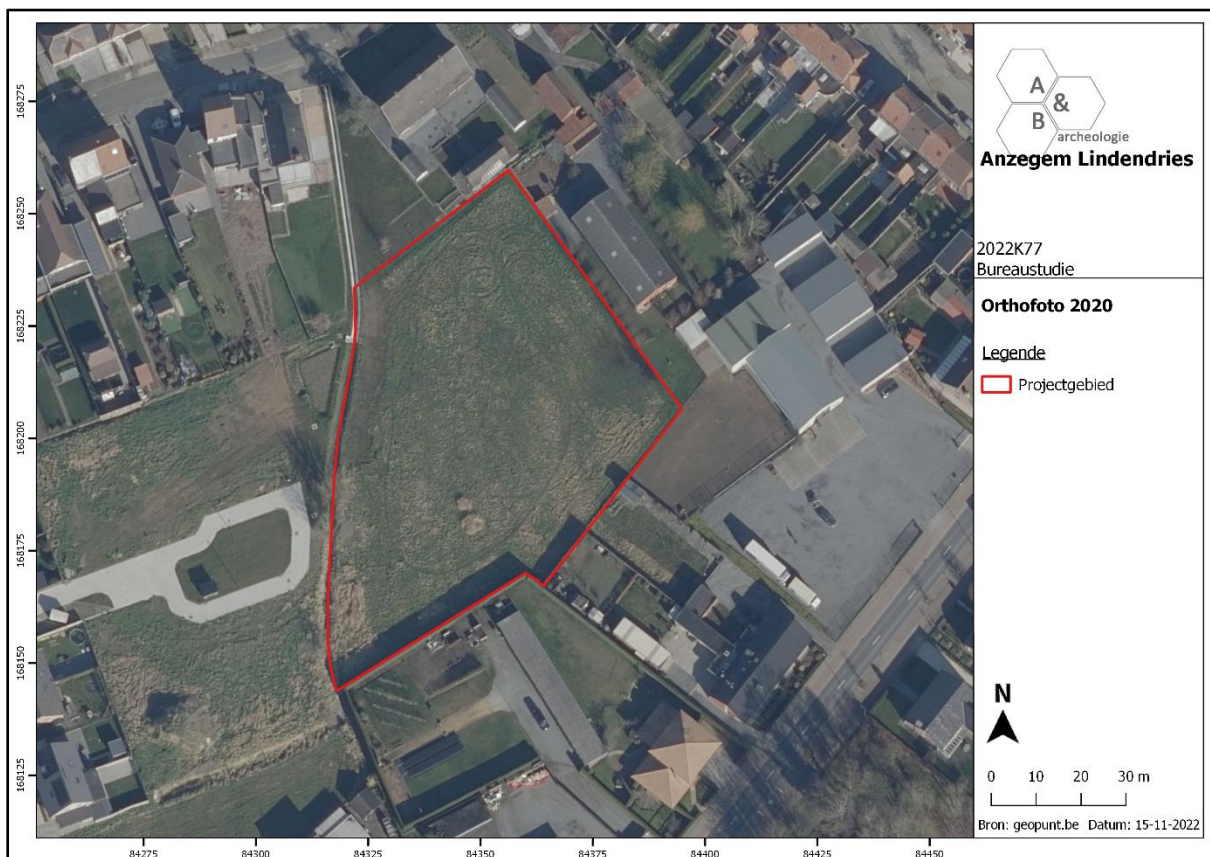
De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied behoort tot het grondgebied van Ingooigem en bevindt zich in het oostelijk deel van het kleine dorp. Het betreft een inbreidingsgebied dat wordt omsloten door bebouwing en tuinen langsheen de Lindendries in het westen, de Pastoor Verrieststraat in het zuidoosten, de Guido Gezellelaan in het noordoosten en de Sint Antoniusstraat in het noordwesten. Aan de westzijde is al een verkavelingsproject aan de gang, de huidige verkaveling sluit daar bij aan. De ruimere omgeving is zeer landelijk. Het projectgebied zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond/grasland.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 5309m² en heeft een trapeziumachtige vorm.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2022 (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

De initiatiefnemer plant de verkaveling van een terrein gelegen ten oosten van de Lindendries te Ingooigem (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen). Op dit moment zijn nog geen concrete verkavelingsplannen beschikbaar. Om van in de planningsfase rekening te kunnen houden met het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, is het aangewezen om hier op dit moment reeds een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. De oppervlakte van het projectgebied is 5309m², het is op heden onbebouwd en braakliggend.

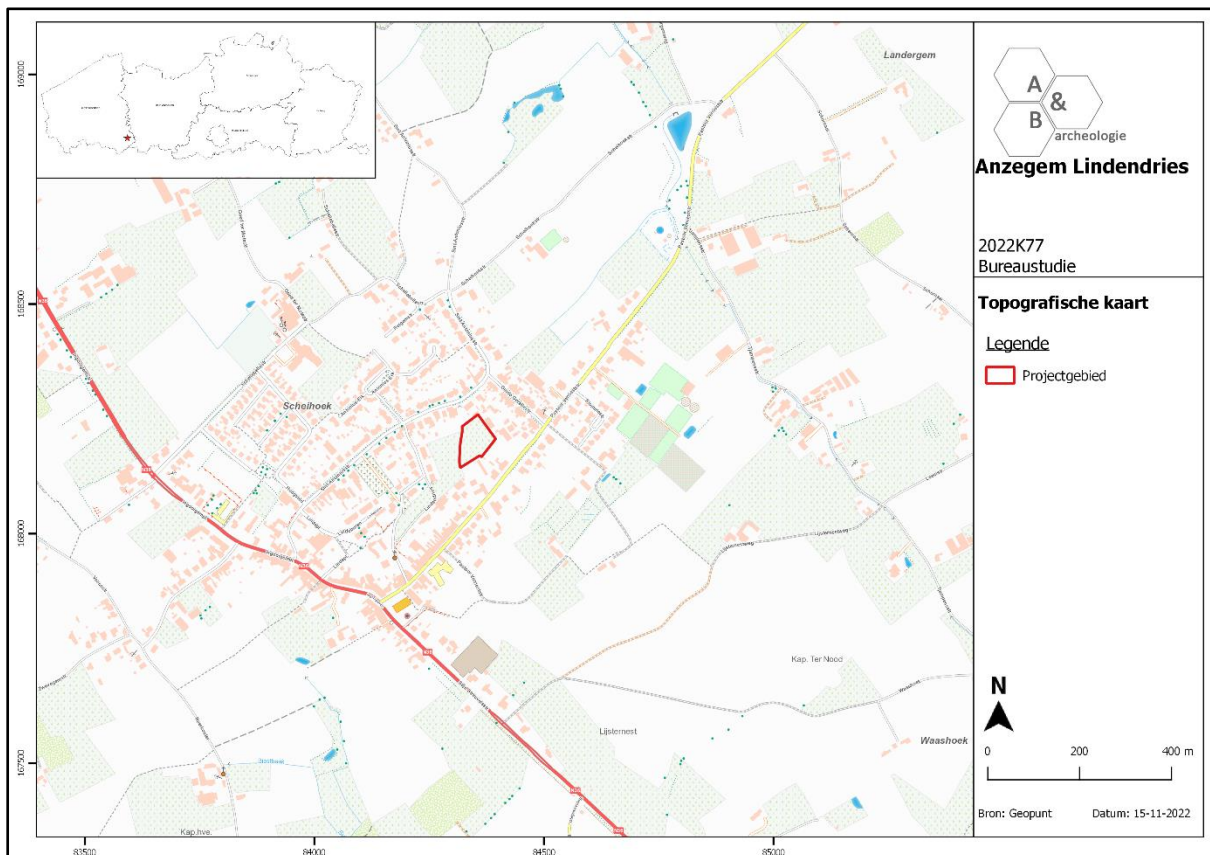
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

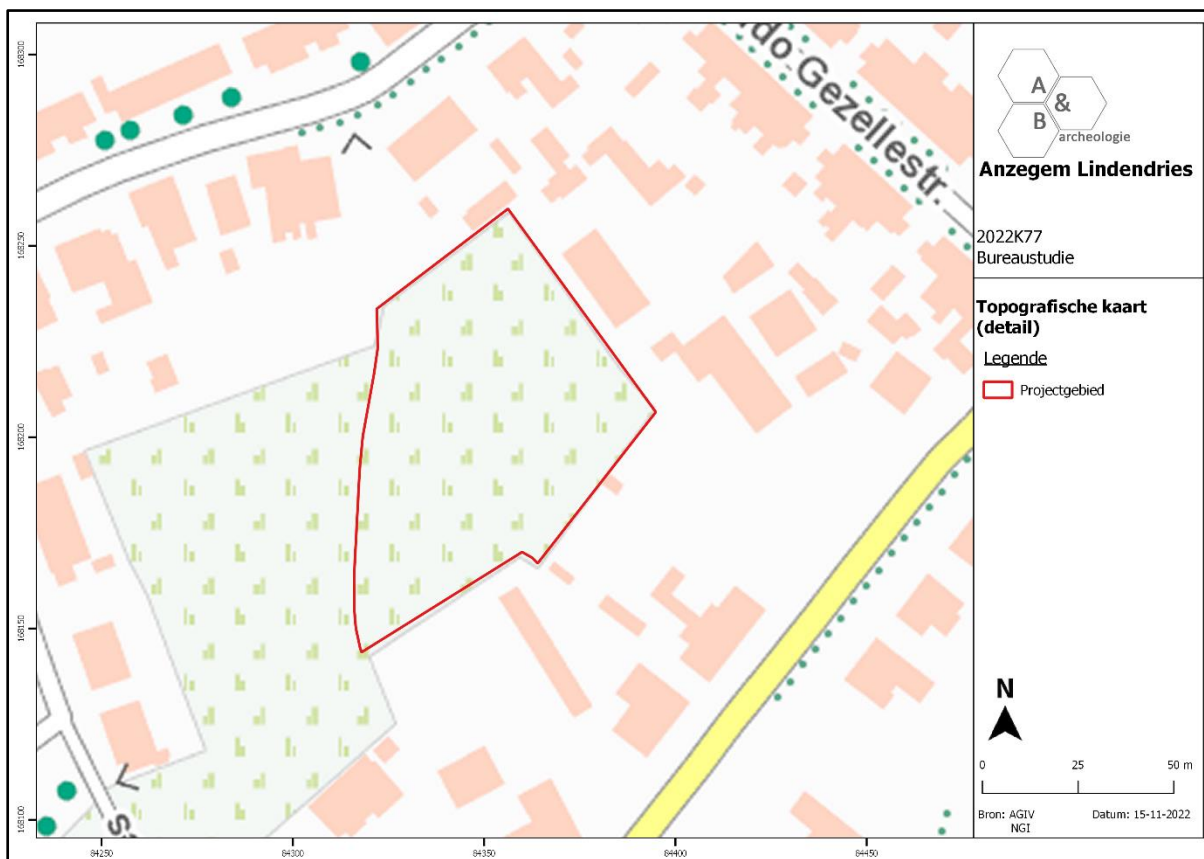
Anzegem is een fusiegemeente gelegen in de zuidoostelijke hoek van West-Vlaanderen, nabij de grens met Oost-Vlaanderen en Henegouwen. De hoofdgemeente Anzegem is gelegen in de noordoostelijke zone van het grondgebied van de fusiegemeente en wordt omringd door Gijzelbrechtegem (deelgemeente, in het zuidoosten), Elsegem (in het zuidoosten), Kaster (deelgemeente, in het zuiden), Tiegem (deelgemeente, in het zuiden), Ingoogem (deelgemeente, in het westen), Waregem (in het noordwesten), Wortegem (in het noordoosten) en Petegem-aan-de-Schelde (in het zuidoosten).

Het plangebied behoort tot het grondgebied van Ingoogem en bevindt zich ca. 400m ten noordnoordoosten van de parochiekerk van het kleine dorp. Het betreft een inbreidingsgebied dat wordt omsloten door bebouwing en tuinen langsheen de Lindendries in het westen, de Pastoor Verrieststraat in het zuidoosten, de Guido Gezellelaan in het noordoosten en de Sint Antoniusstraat in het noordwesten. Aan de westzijde is al een verkavelingsproject aan de gang, de huidige verkaveling sluit daar bij aan. De ruimere omgeving is zeer landelijk.

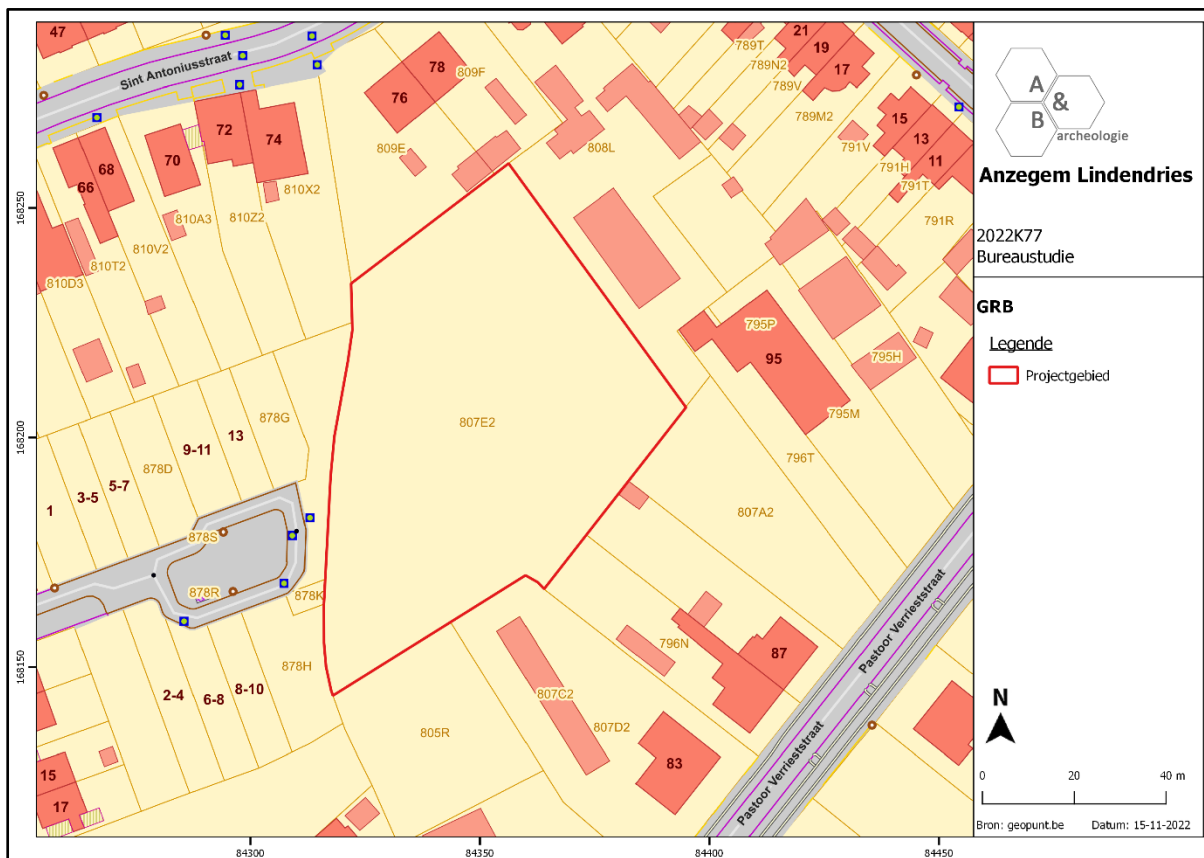
Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het plangebied grotendeels aangeduid als 'Weiland' (geel), met enkele delen 'Akkerbouw' (wit) en 'Andere bebouwing' (rood); dit komt niet volledig overeen met het huidige gebruik.

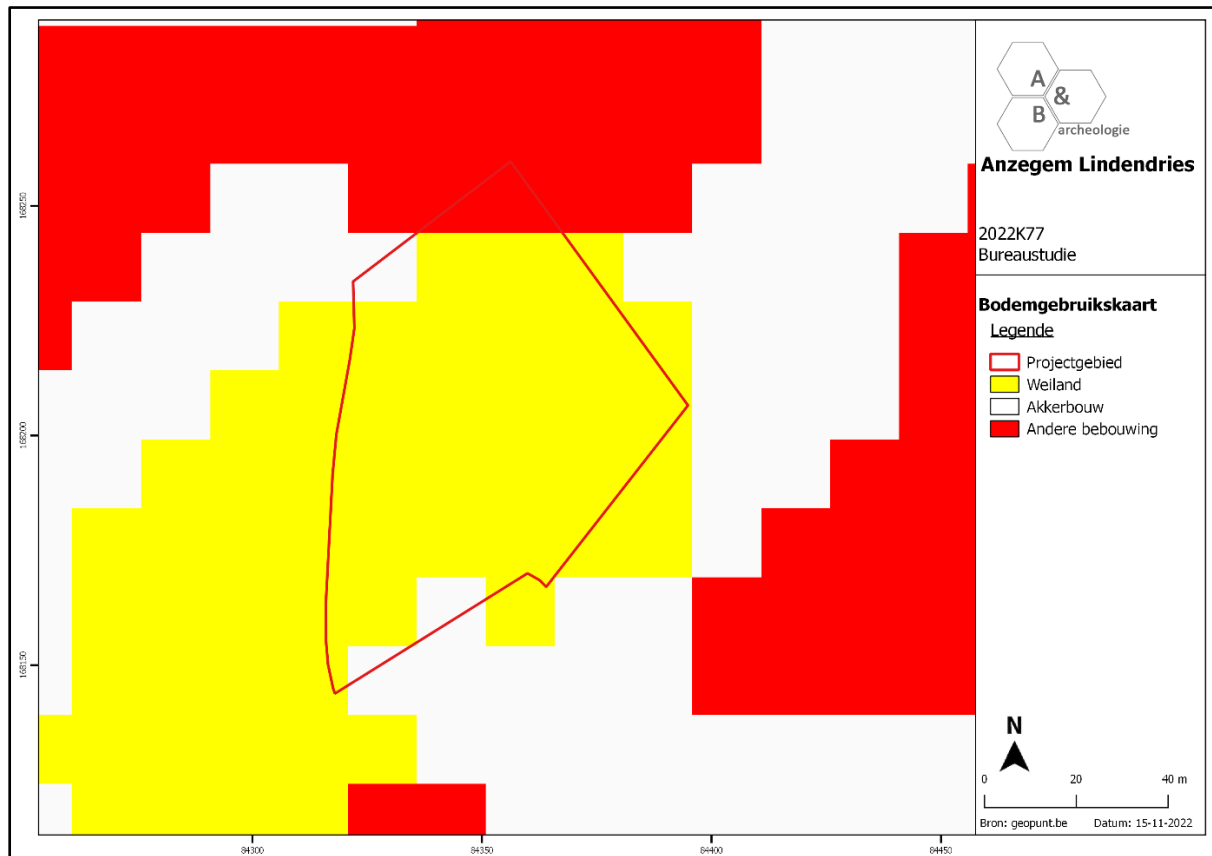
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 4 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers (bron: geopunt.be).

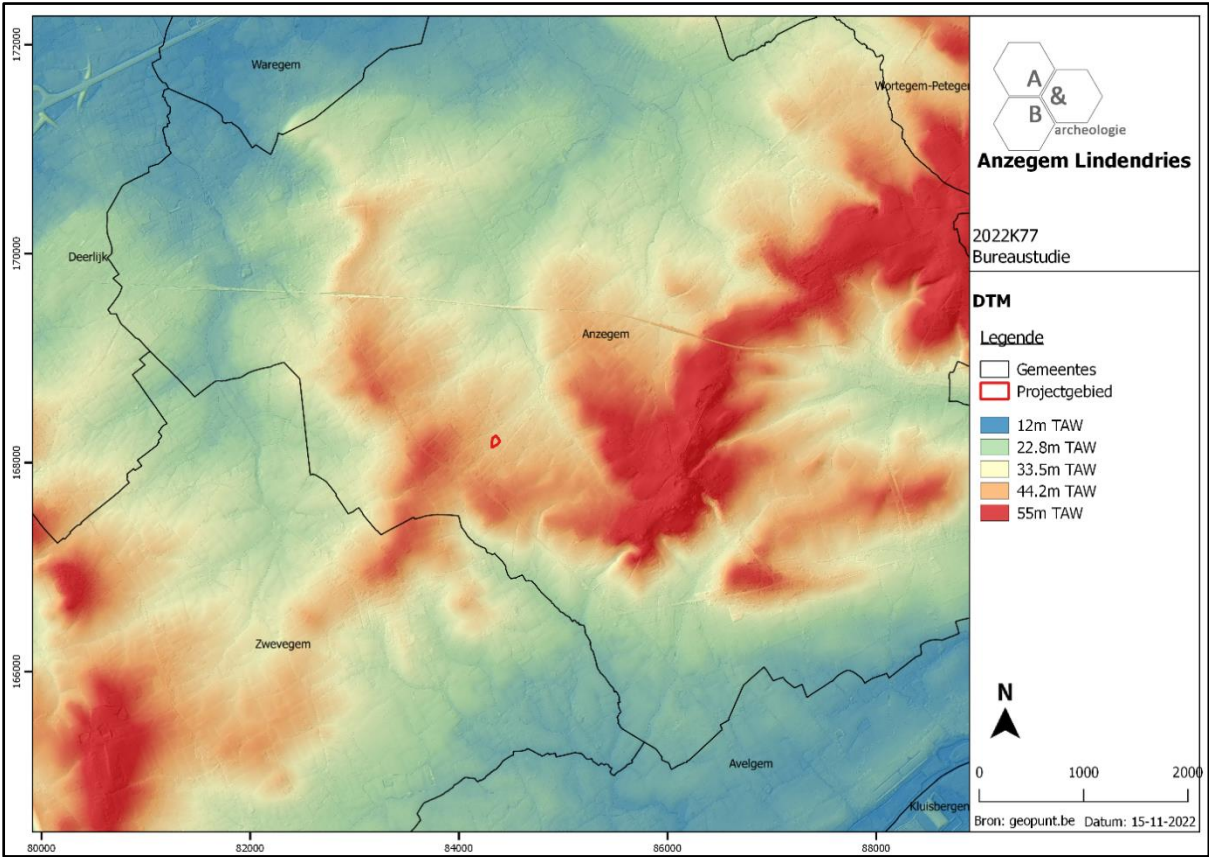

Figuur 5 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

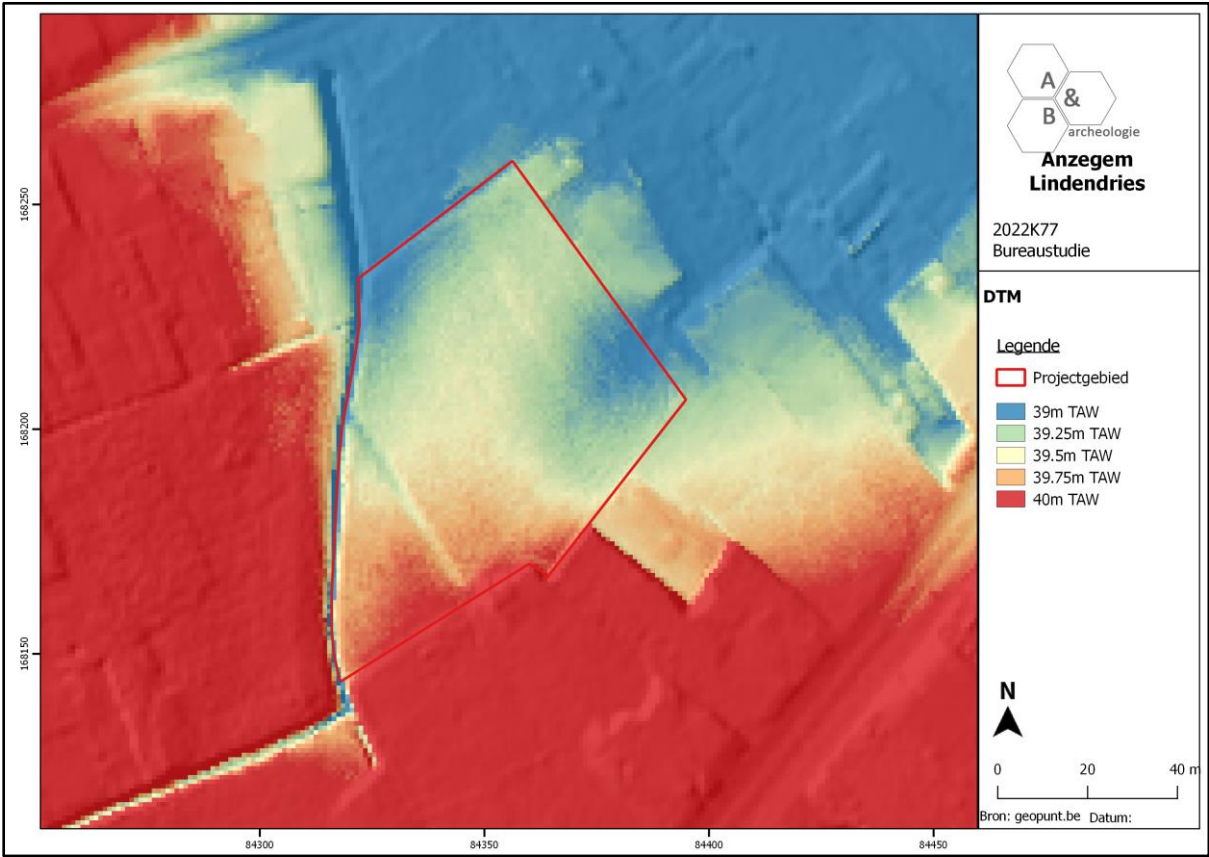
2.3.2. Landschappelijke situering

Het centrale deel van het grondgebied van de fusiegemeente Anzegem wordt van noordoost naar zuidwest doorsneden door een heuvelrug, een uitloper van de Vlaamse Ardennen; het noordelijke en zuidelijke deel van de gemeente zijn lager gelegen. Op deze heuvelrug sluiten enkele noordelijke en zuidelijke uitlopers aan; het plangebied bevindt zich bovenaan de oostelijke flank van zo'n noordelijke uitloper. Op microniveau toont het terrein een dalend verloop van zuid (+40,00m TAW) naar noord (+39,30m TAW), met enkele lagere zones (+39,00m TAW) in de noordwestelijke en noordoostelijke hoek. De dichtstbijzijnde waterloop is de Tjampensbeek, meer dan 600m ten oosten van het plangebied.

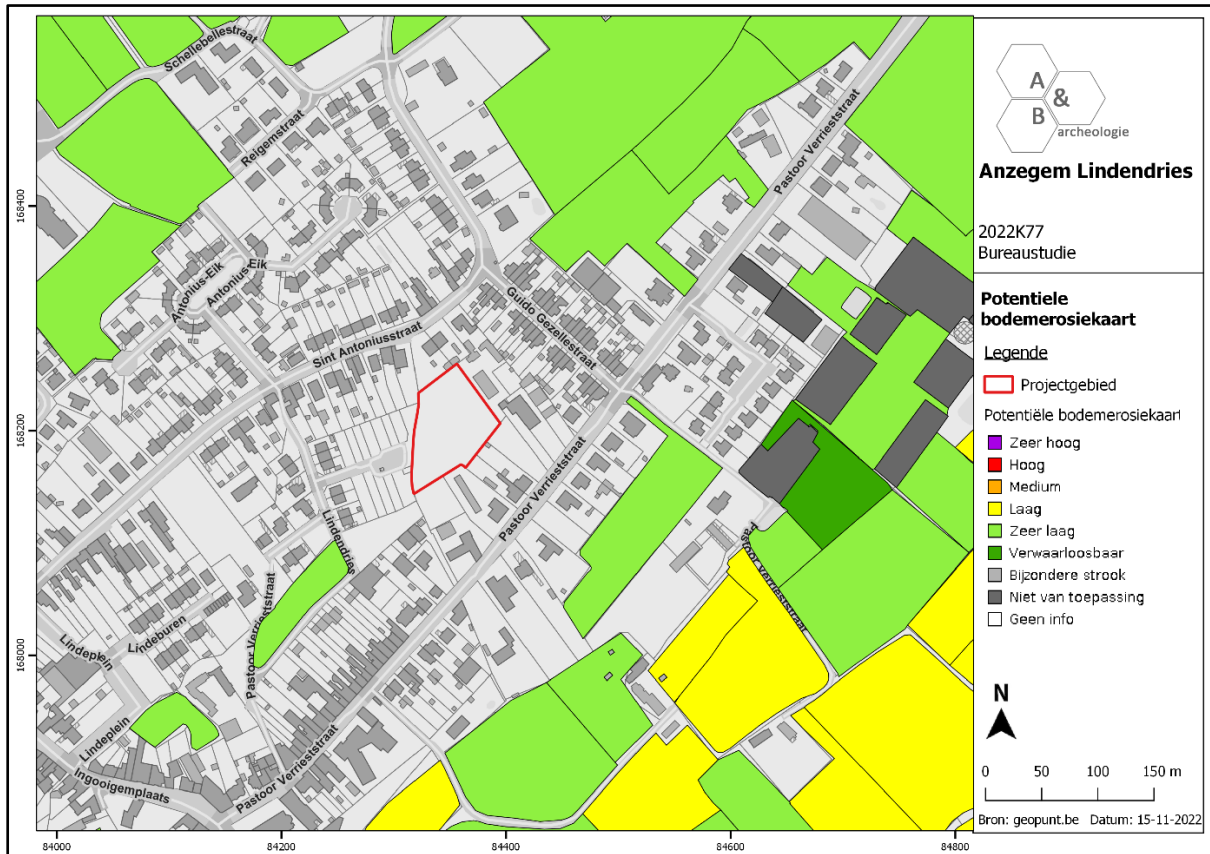
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd, de gekarteerde percelen in de nabije omgeving kennen een zeer lage erosiegraad.

Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel (bron: AGIV).

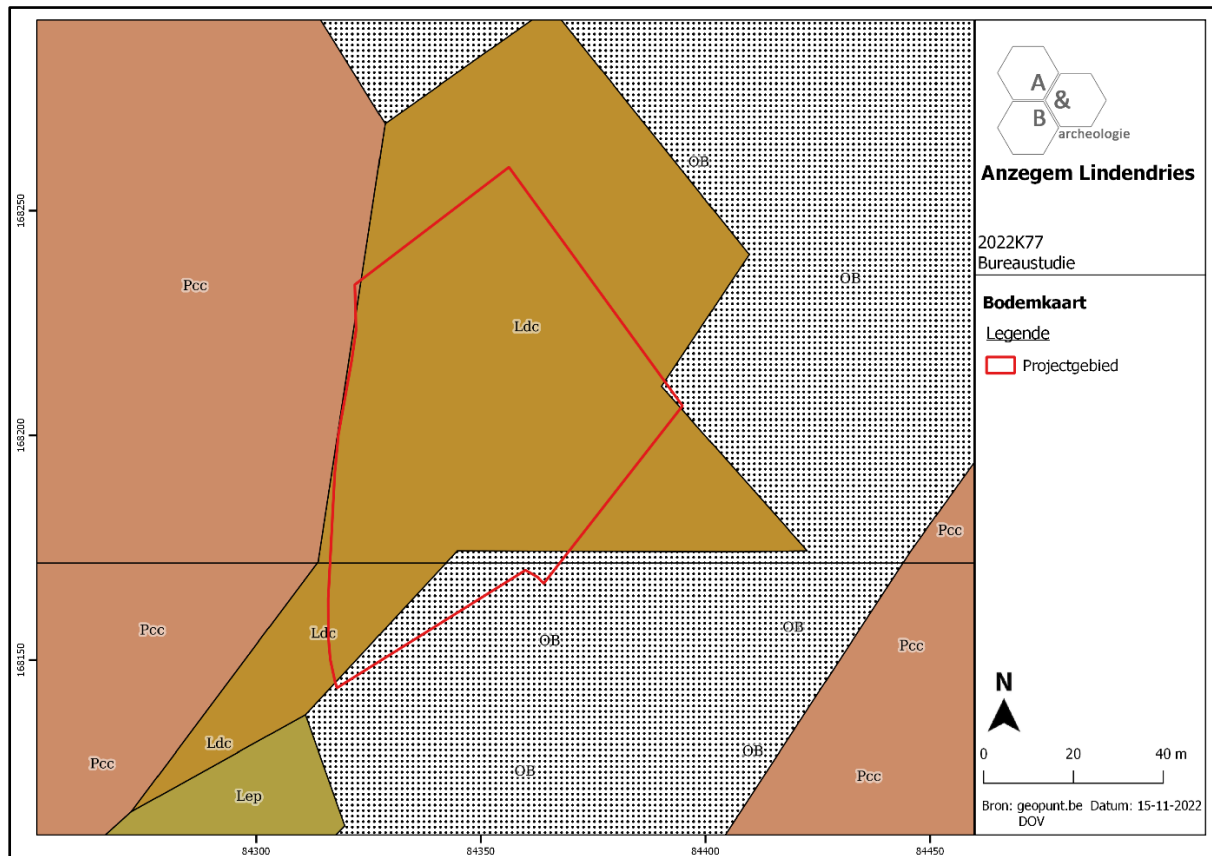

Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd als Ldc: matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De waterhuishouding van deze matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen; ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. In de als OB (bebouwde gronden) gekarteerde kleine zone in het zuiden zal vermoedelijk ook een Ldc-bodem aanwezig zijn.

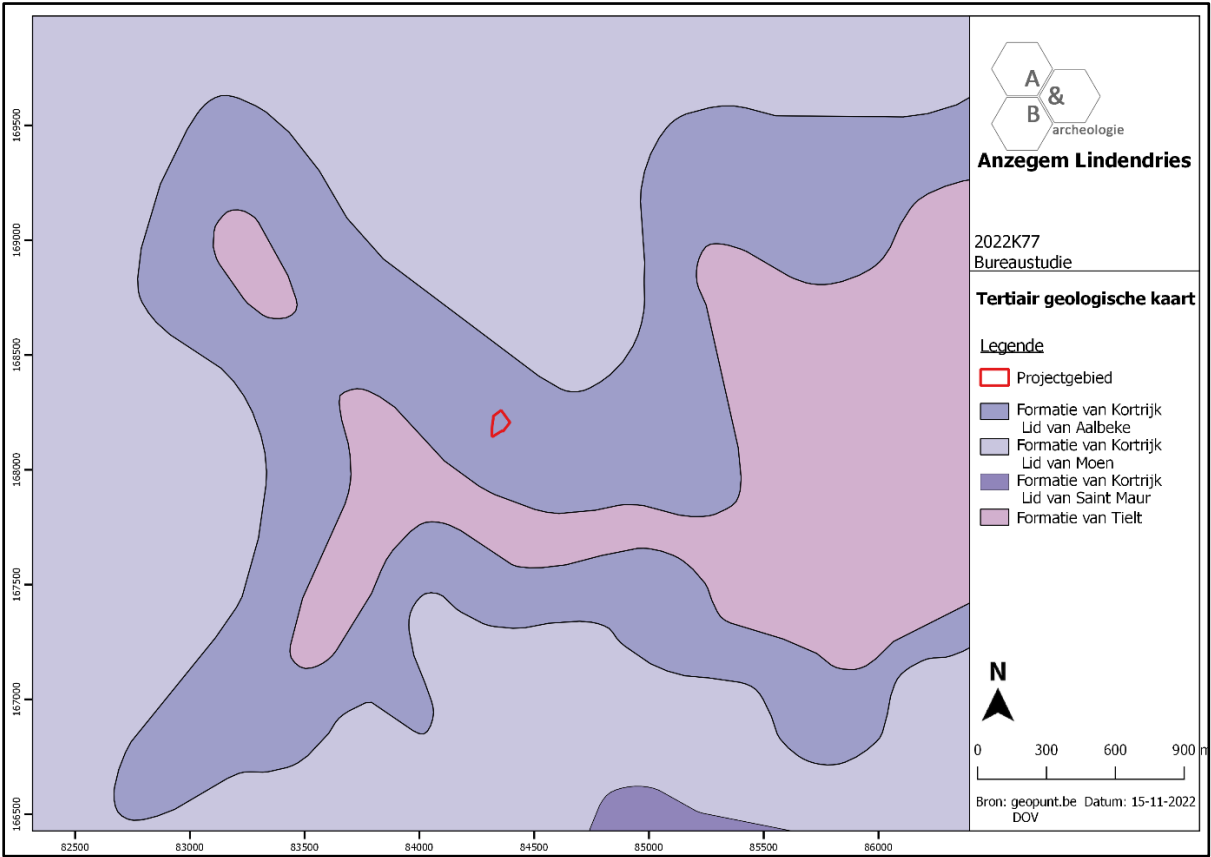
Net ten westen wordt de bodem gekarteerd als Pcc: matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.

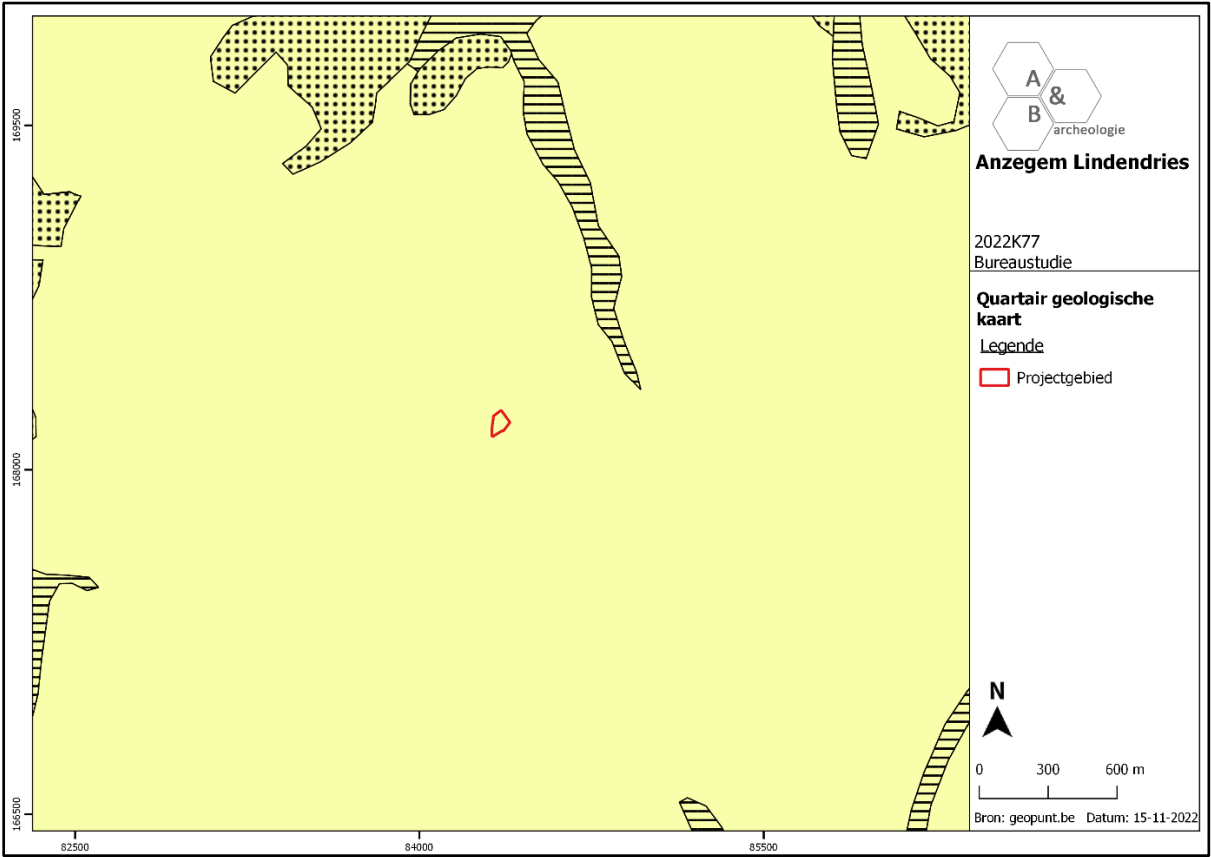
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

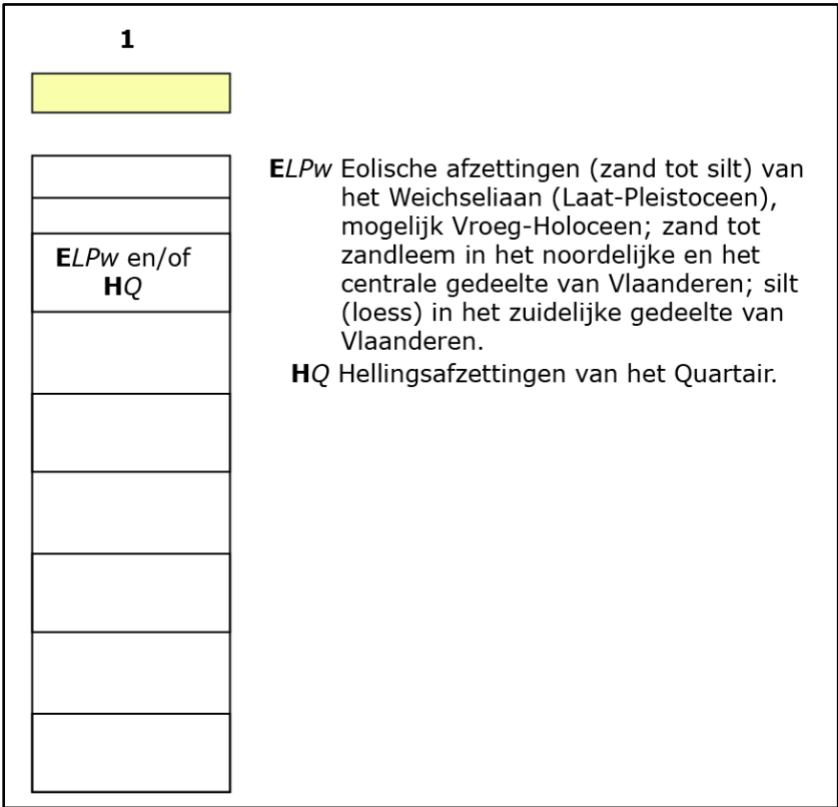
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Kortrijk, Lid van Aalbeke. Deze bestaan uit donkergrijze tot blauwe klei, glimmers. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

Ingooigem wordt in 1165 voor het eerst in de geschreven bronnen vermeld als Ingoudeghem. De benaming is afkomstig van het Germaanse *Ingwiwaldinga haim* wat staat voor woning van de lieden van Ingiwald (wat zelf een samenstelling is van *Ingwi*, een god, en *walda*, heerser). In 1179 geeft Everardus, bisschop van Doornik, het altaar van Ingooigem -H(u)inguddeghem- aan de abdij van Sint-Medardus (of de abdij van Sint-Nicolas-des-Prés) bij Doornik. De tienden worden door dezelfde abdij geïnd, samen met het Onze-Lieve-Vrouwehospitaal van Oudenaarde, de pastoor van Ingooigem en vier wereldlijke heren, waaronder de heer van Vichte en die van Landergem. Verdere vermeldingen als *Ingoneghem* (1182), *Ingoyghem* (1201) en *Ingondeghien* (1240).

De heerlijkheid Ingooigem, een leen gehouden van het leenhof van Sint-Eloois-Vijve, behoort minstens sinds 1474, maar waarschijnlijk reeds van in de 14de eeuw, tot het einde van de 17de eeuw toe aan de familie de la Motte. Volgens Sanderus was Willem de la Motte, heer van Ingooigem en Wulpkerke, grootbaljuw van Oudenaarde in 1474. De gemeente was in deze periode één van de 32 dorpen van de kasselrij Oudenaarde. In 1786 is de graaf van Lalaing de bezitter van de heerlijkheid. De heer van Ingooigem is tevens dorpsheer, hij mag de koster aanstellen en de kerkrekeningen aanhoren. Verder zijn er zestien andere heerlijkheden die in de 18de eeuw bezittingen hebben in de parochie Ingooigem. De belangrijkste zijn de dorpsheerlijkheid Vichte en de heerlijkheden Hemsrode (Anzegem), Landergem en Beaulieu (ook genoemd het Klein Heerschip van Petegem). Deze laatste twee zijn tijdens de 17de en 18de eeuw verenigd onder één heer en één schepenbank. Beaulieu is een leen van Petegem, dat net zoals de heerlijkheid Landergem gehouden is van het grafelijk leenhof De Stenen Man te Oudenaarde. Andere heerlijkheden zijn ter Biest, Bouchout, Croix, Dies(t)veld, ten Dries(sch)e, Hofdries(ch), Idegem, Klein Bul(c)ke, Salens of Sous Saelens, Scha(e)gen en Walle. Andere bronnen vermelden ook de heerlijkheden Torteurne en Cabootere. Administratief ressorteert Ingooigem onder de hoofdpointerij van Hemsrode in de Heuverkasselrij van Oudenaarde. Na 1795 (Franse bezetting) behoort de gemeente tot het departement van de Leie, later omgevormd tot de provincie West-Vlaanderen.

In de woelige 16de en 17de eeuw lijdt Ingooigem onder het aanhoudend oorlogsgeweld. In 1579 wordt de grote klok van de kerk door de Geuzen geroofd en wordt de parochie door de Malcontenten meermaals gebrandschat. Op het einde van de 17de eeuw breekt de Negenjarige Oorlog (1688-1697) uit, waarbij Ingooigem erg te lijden heeft onder de opeisingen van voedsel, paarden en mankracht. In 1694 is er een opvallend hoog sterftecijfer. In 1736 wordt er een tiendeboek van de gemeente opgemaakt door Joseph of Joannes Valcke, een landmeter uit Otegem. Valcke baseerde zich op een thans onvindbaar landboek van 1713 dat werd opgemaakt door Andries de le Fevre, een landmeter uit Anzegem bijgestaan door Joannes Van Houtte, schepen van de gemeente en Lowijs Veijs, griffier van Ingooigem. Alle grondpercelen van de gemeente werden opgemeten en de aard van de gronden werd vastgesteld. Zes verschillende vormen van bodemgebruik werden onderscheiden, met name hofstede, akkerland, bos, weide, meers en heide. De landelijke gemeente wordt door Valcke opgedeeld in veertien wijken. Het huidige stratenpatroon is herkenbaar op de kaart horende bij het tiendeboek, de meeste ervan hebben ondertussen wel een andere benaming.

Ingooigem telde in 1736 195 hofsteden, in het getal zitten zes herbergen, één molen en een smidse inbegrepen. In een rapport uit 1786 opgesteld op vraag van de Oostenrijkers is er sprake van twee molens.

In 1854 wordt de bestaande kerk met driebeukig schip en middentoren met achzijdige bovenbouw vervangen door de huidige kerk naar ontwerp van de Kortrijkse architect P. Croquison. Op de grens met Anzegem stond nog een kapel, opgericht door de heer van Vichte, zij werd echter onder het Frans bewind afgebroken. Van de bakstenen bergmolen aan de Heirbaan rest heden enkel nog de molenromp.

In 1904-1905 laat Stijn Streuvels (pseudoniem van Frank Lateur) een huis bouwen dat de naam "Het Lijsternest" krijgt (Stijn Streuvelsstraat nummer 25). De woning wordt uitgebreid in 1906 en in 1911. Hij leefde en werkte er tot aan zijn dood op 15 augustus 1969. Ingooigem en zijn omgeving spelen een belangrijke rol in het oeuvre van Streuvels. Heden is "Het Lijsternest" in eigendom van de provincie en ingericht als Provinciaal Museum Stijn Streuvels.

Op 25 oktober 1918 wordt Ingooigem na zware gevechten door de 9th Scottisch Division bevrijd van de Duitse bezetters. De slachtoffers worden begraven in een gemengd Duits-Brits oorlogskerkhof het zogenaamd "*Ingoyghem Military Cemetery*" gelegen in de Pastoor Verrieststraat met 81 Britse en 54 Duitse graven.

Ingooigem is in hoofdzaak een landbouwgemeente, de inkomsten uit de landbouw worden in de 19de en het begin van de 20ste eeuw aangevuld met thuisnijverheid (spinnen, weven van linnen en kantklossen). Uit een nijverheidsstatistiek blijkt dat deze huisnijverheid, op enkele kantwerksters na, in 1910 verdwenen is. Door de beperktheid in de oppervlakte van het belangrijke textielcentrum Vichte, wijken in de jaren 1930 en in de eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog enkele bedrijven uit naar het naburige Ingooigem; onder meer tapijtweverij Balcaen, weverij N.V. Delabie en Maurice Furnière N.V. (weverij van meubelstoffen) hebben hun vestigingsplaats in de gemeente. In de jaren 1970 is nog steeds een groot deel van de beroepsbevolking tewerkgesteld in de textielsector (onder meer tapijt- en katoennijverheid) en in de confectie.

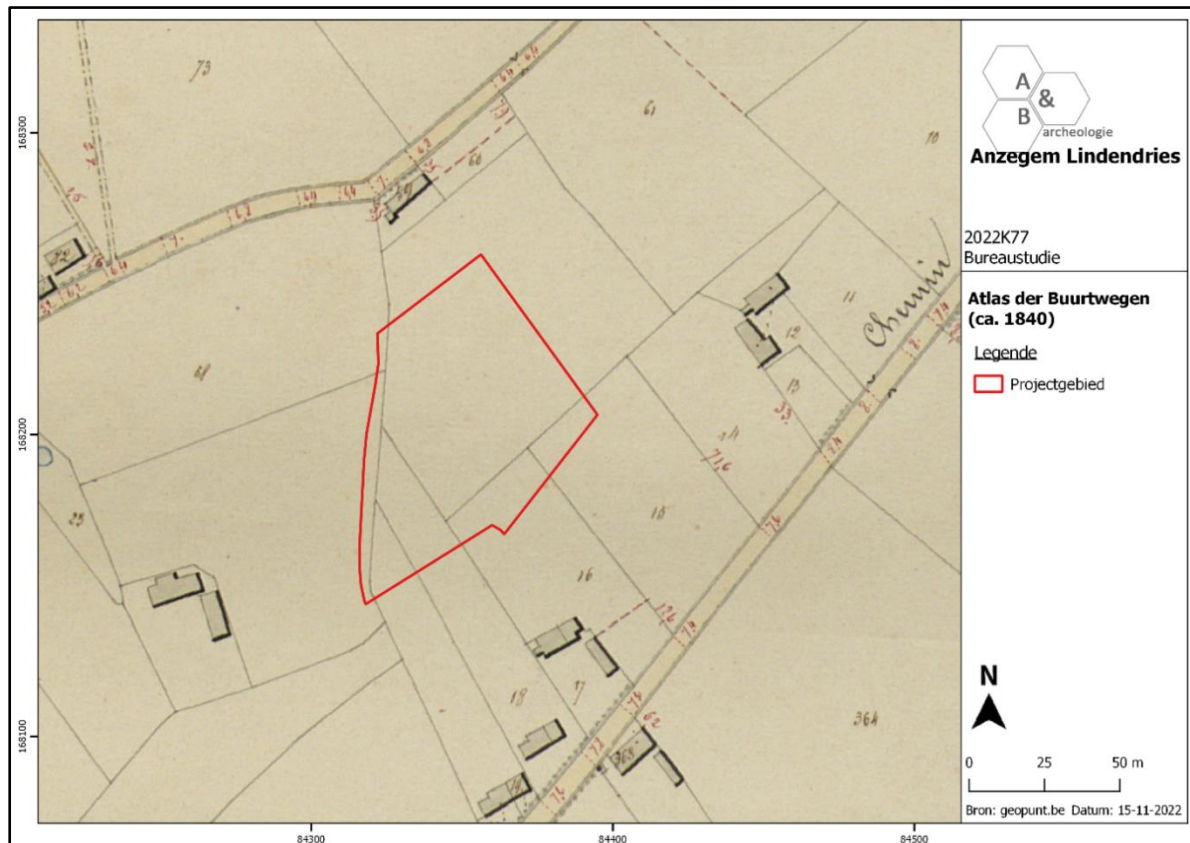
Bovenstaand algemeen historisch overzicht geeft geen info over het plangebied, daarvoor is men aangewezen op de cartografische bronnen. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. De huidige Pastoor Verrieststraat in het zuidoosten en de Sint Antoniusstraat in het noordwesten zijn dan al aanwezig, de Lindendries ten westen en de Guido Gezellestraat ten noordoosten nog niet. Langs de Pastoor Verrieststraat zijn enkele hofsteden aanwezig, het plangebied is te situeren op onbebouwde landbouwgronden net ten noordwesten ervan. De Ferrariskaart uit ca. 1777 toont een gelijkaardige situatie. Het plangebied blijft doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw, en tot op heden, onbebouwd. Op de topografische kaart van 1884 wordt in het zuiden van het plangebied een doodlopende weg aangeduid. Ook langs de huidige westelijke perceelsgrens bevond zich eind 19de-begin 20ste eeuw een landwegel. Sinds midden 20ste eeuw raakt de omgeving van het plangebied meer en meer bebouwd, maar het terrein zelf bleef vermoedelijk sinds eind 18de eeuw ongewijzigd landbouwgrond (akker en/of weiland). Grootschalige bodemingrepen lijken er de afgelopen 275 jaar niet te hebben plaatsgevonden op het terrein.

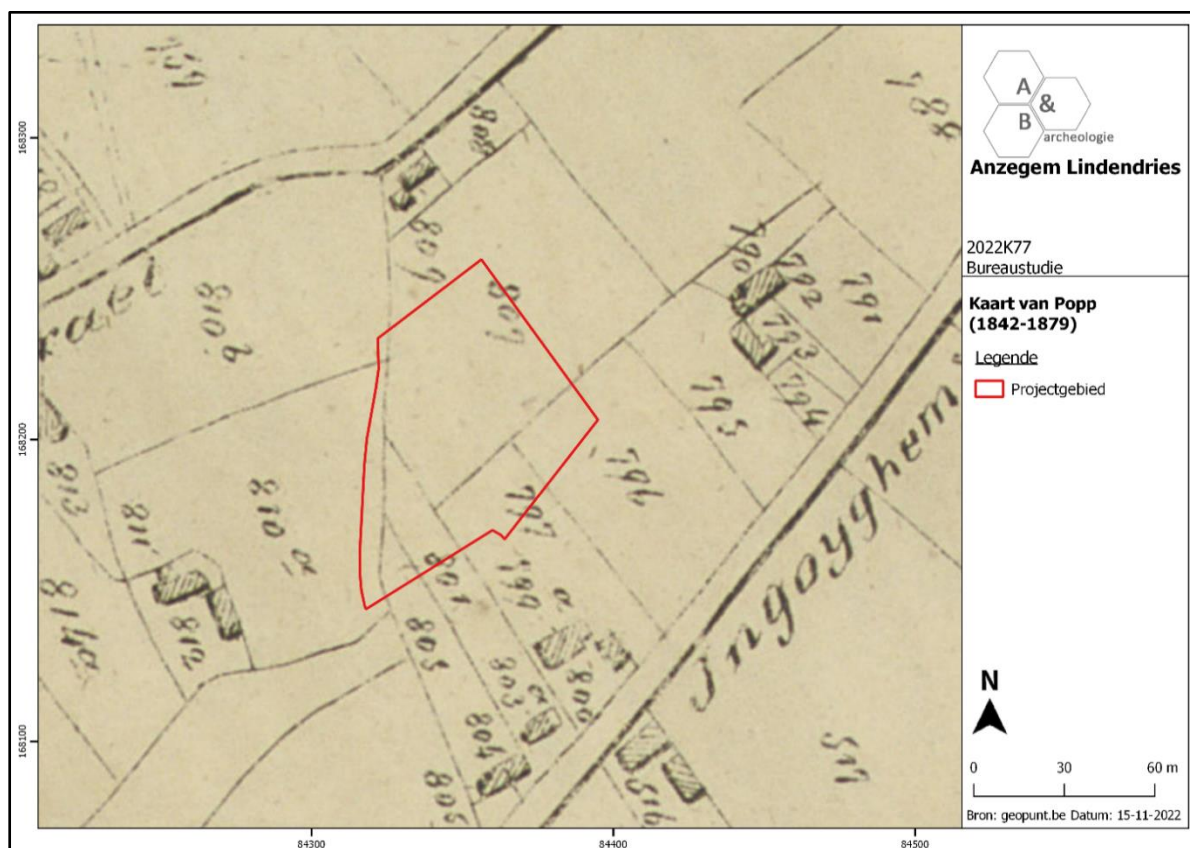
Figuur 13 Benaderende aanduiding op de Villaretkaat (1745-1748) van de ligging van het plangebied ter hoogte van landbouwgronden ten noorden van de toenmalige dorpskern (bron: geopunt.be).

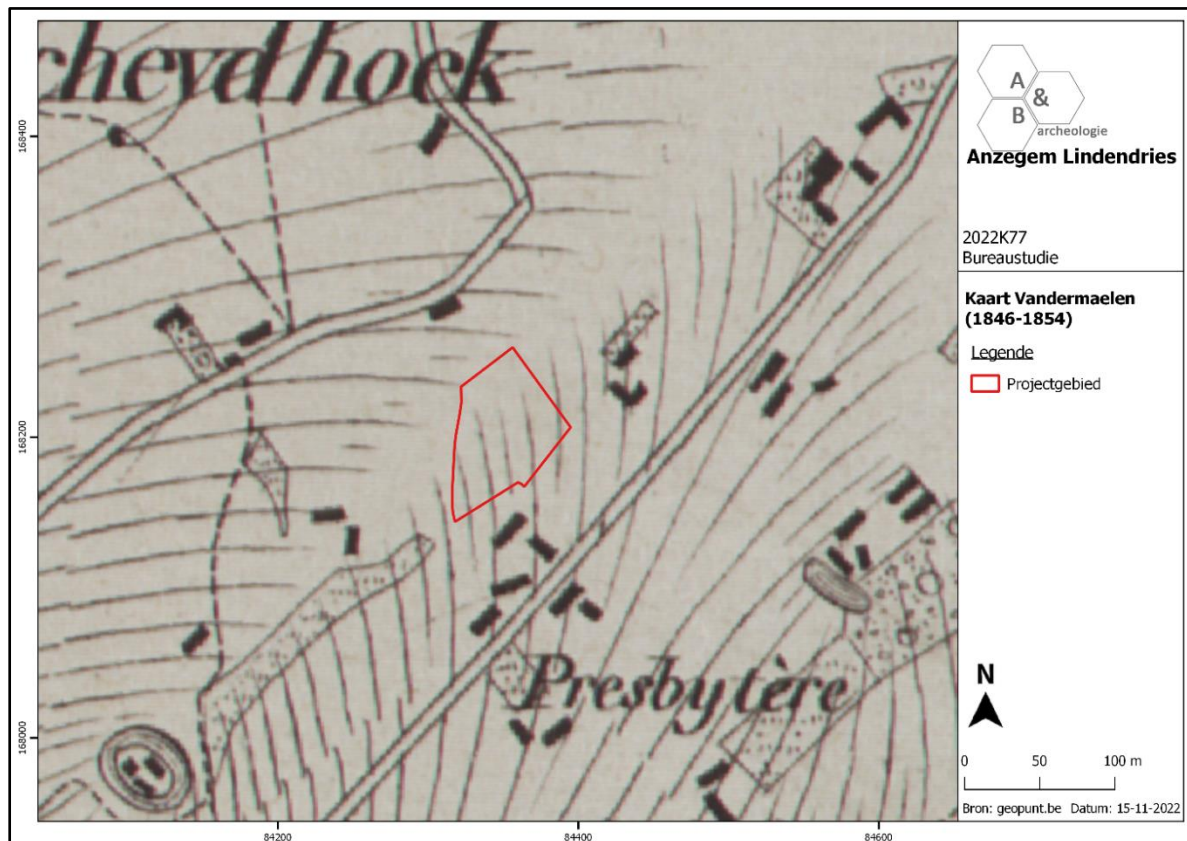
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferriskaart (bron: geopunt.be).

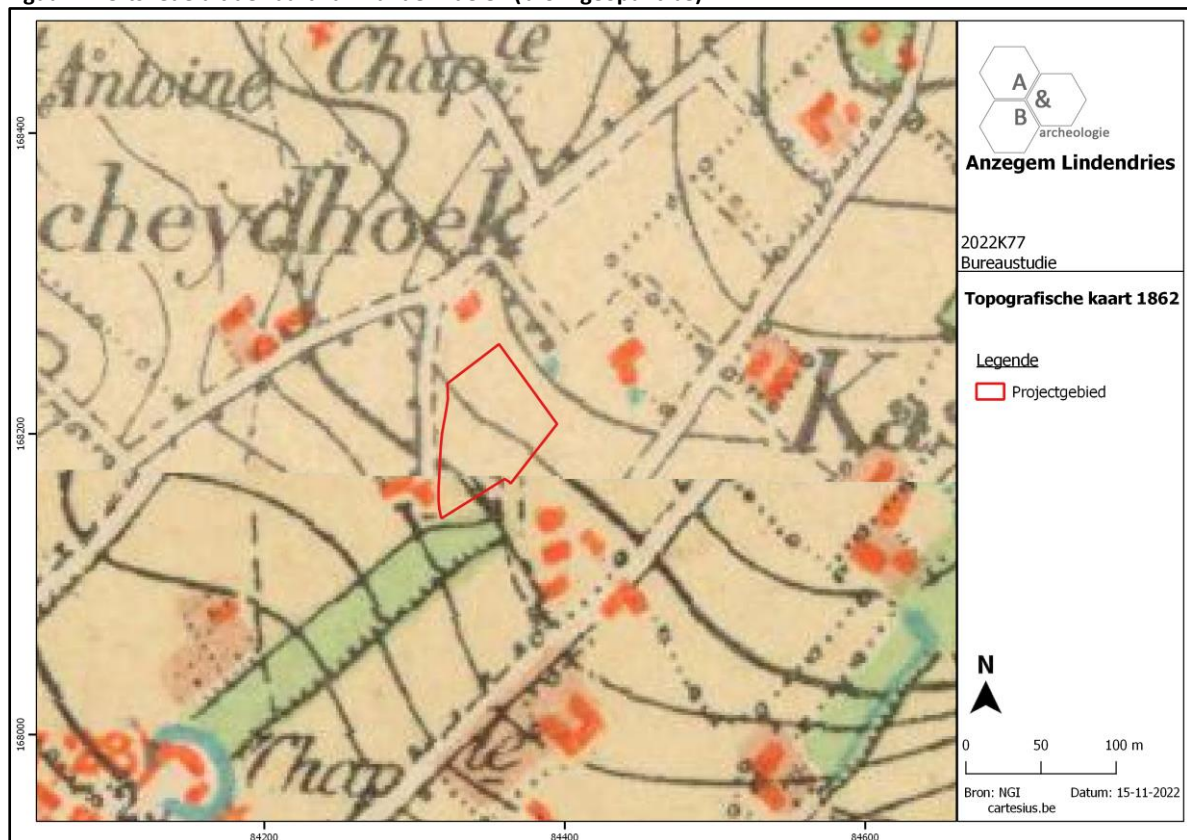
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

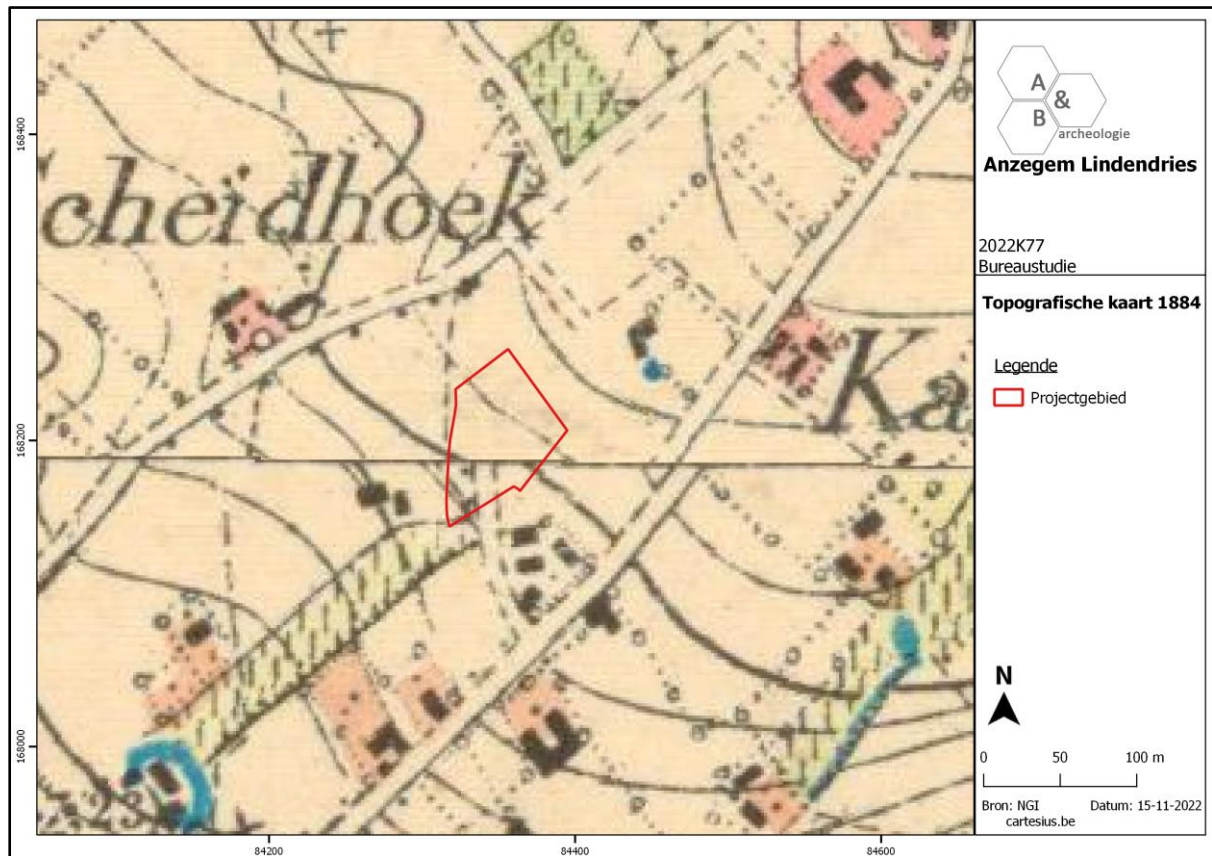
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

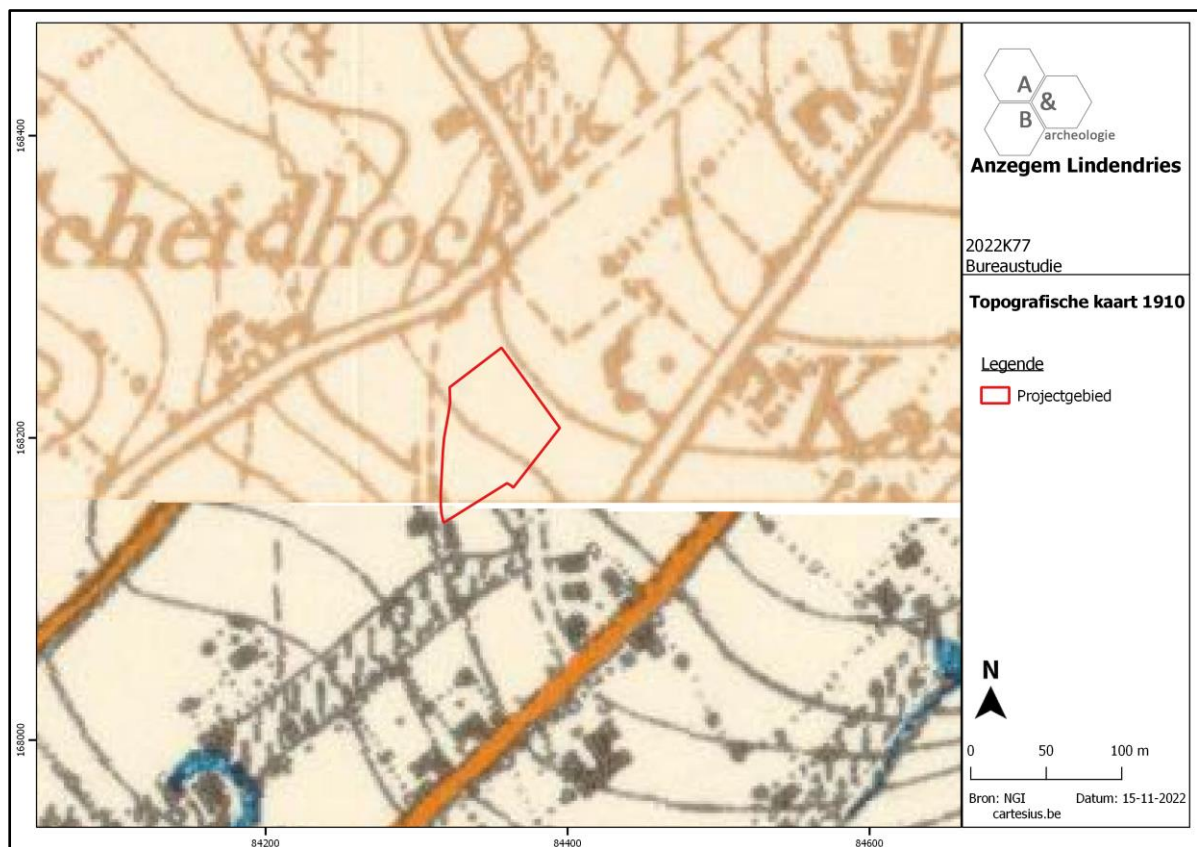
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

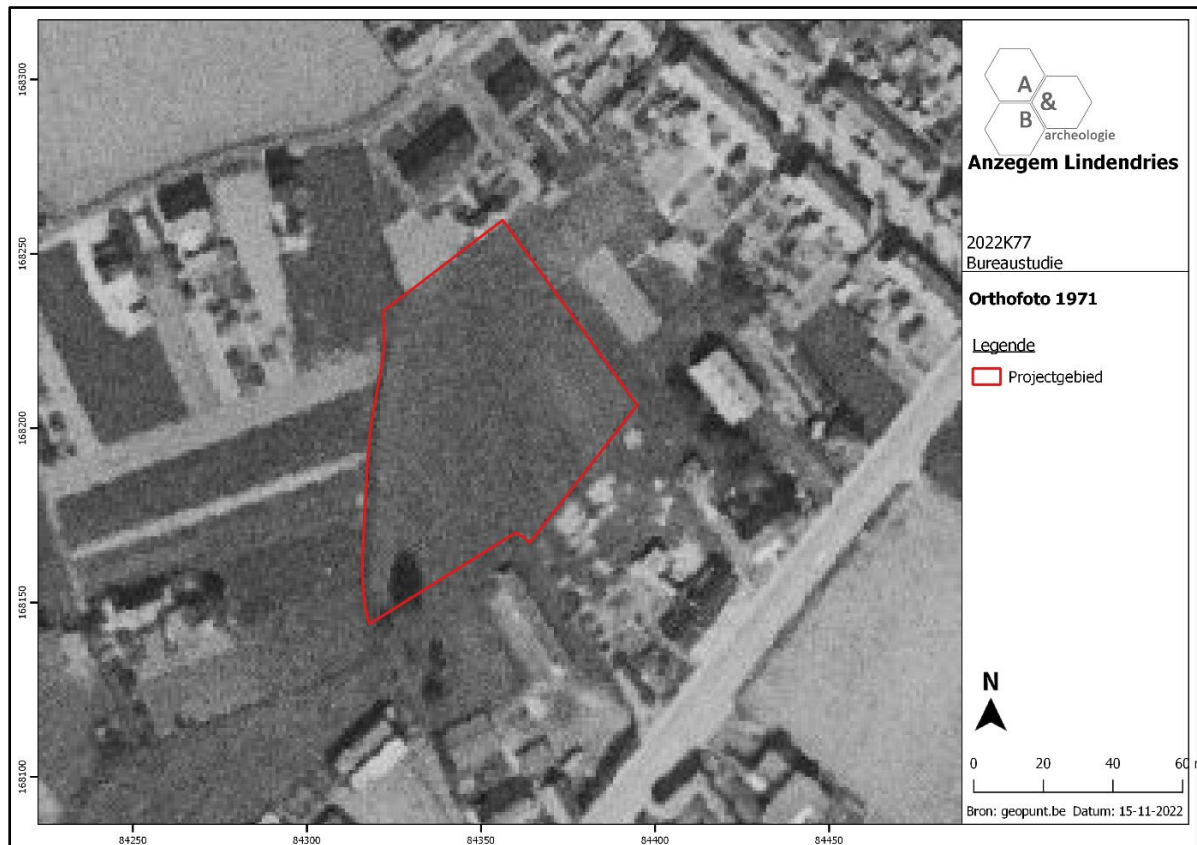
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: NGI en cartesius.be).

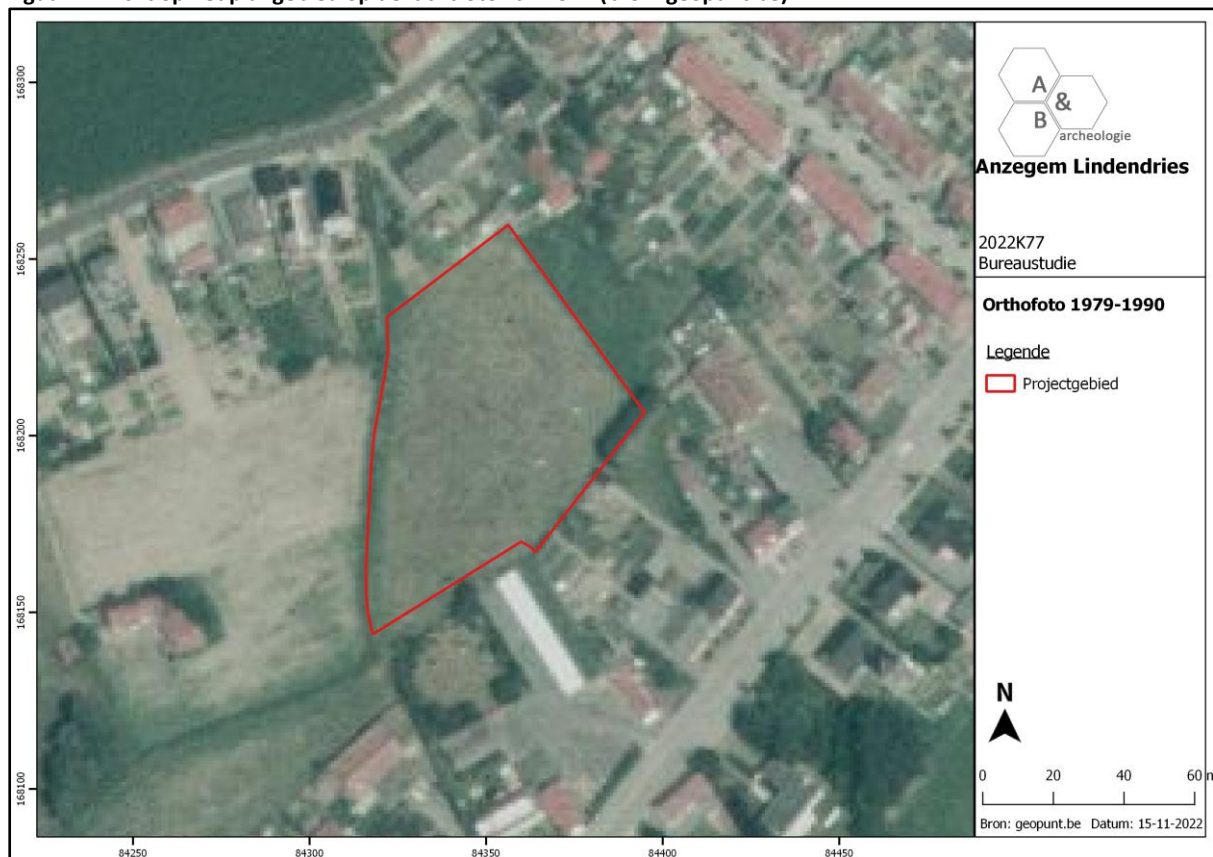
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: NGI en cartesius.be).

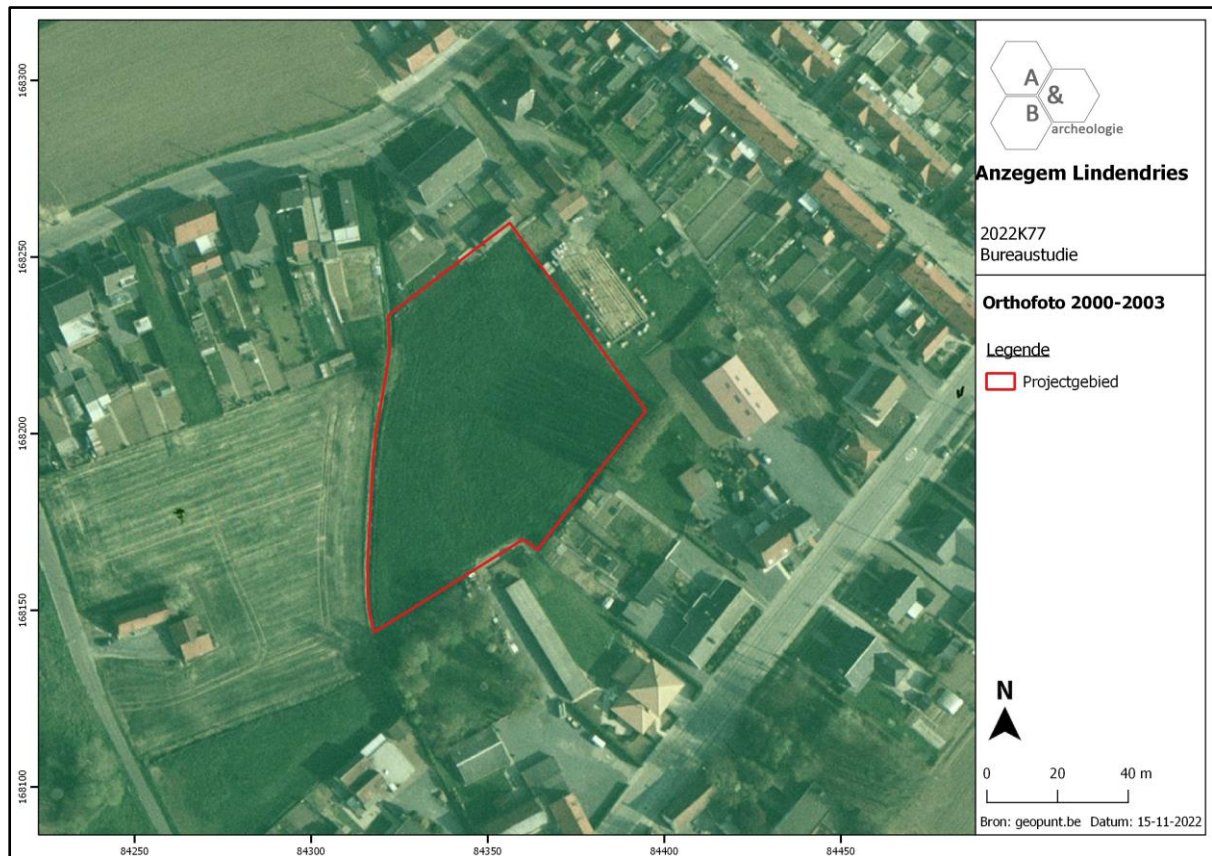
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: NGI en cartesius.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

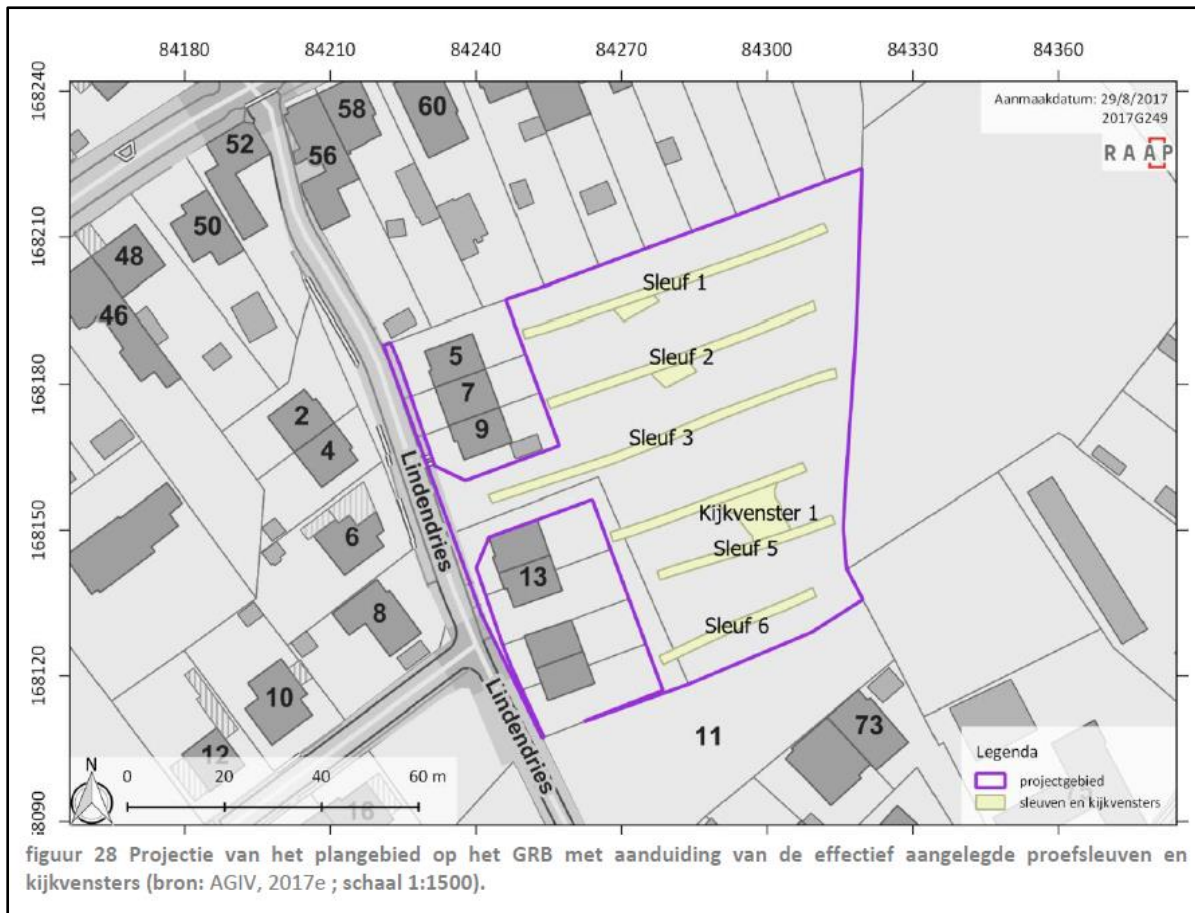
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Voorafgaand de ontwikkeling van de verkaveling net ten westen van het plangebied werd in 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op dat terrein. *“Bij het proefsleuvenonderzoek werden slechts een handvol sporen aangetroffen. Het gaat in een eerste niveau om een drietal vrij recente sporen. Daarnaast werden er een tweetal greppels aangetroffen en een mogelijk restant van een paalspoor. De ouderdom kon echter niet nauwkeurig bepaald worden, maar gezien de uitlogingsgraad kan het om oudere sporen gaan. Ondanks het kijkvenster dat ter hoogte van deze sporen werd aangelegd, werden er geen bijkomende sporen aangetroffen. De verwachting voor vindplaatsen uit het neolithicum tot middeleeuwen werd bijgevolg bijgesteld naar laag, net zoals het potentieel op kenniswinst. Gezien de beperkte resultaten van het proefsleuvenonderzoek, waarmee toch 13,5% van het projectgebied onderzocht werd, zijn er geen zones afgebakend die als archeologisch waardevol worden beschouwd. Er worden geen verdere maatregelen voorgesteld.”*⁶ De sleuven werden aangelegd op ca. 70cm onder het maaiveld, onderaan de B horizont. Er werden bij dit sleuvenonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen dat het terrein een potentieel had voor in situ bewaring van steentijd artefactensites.

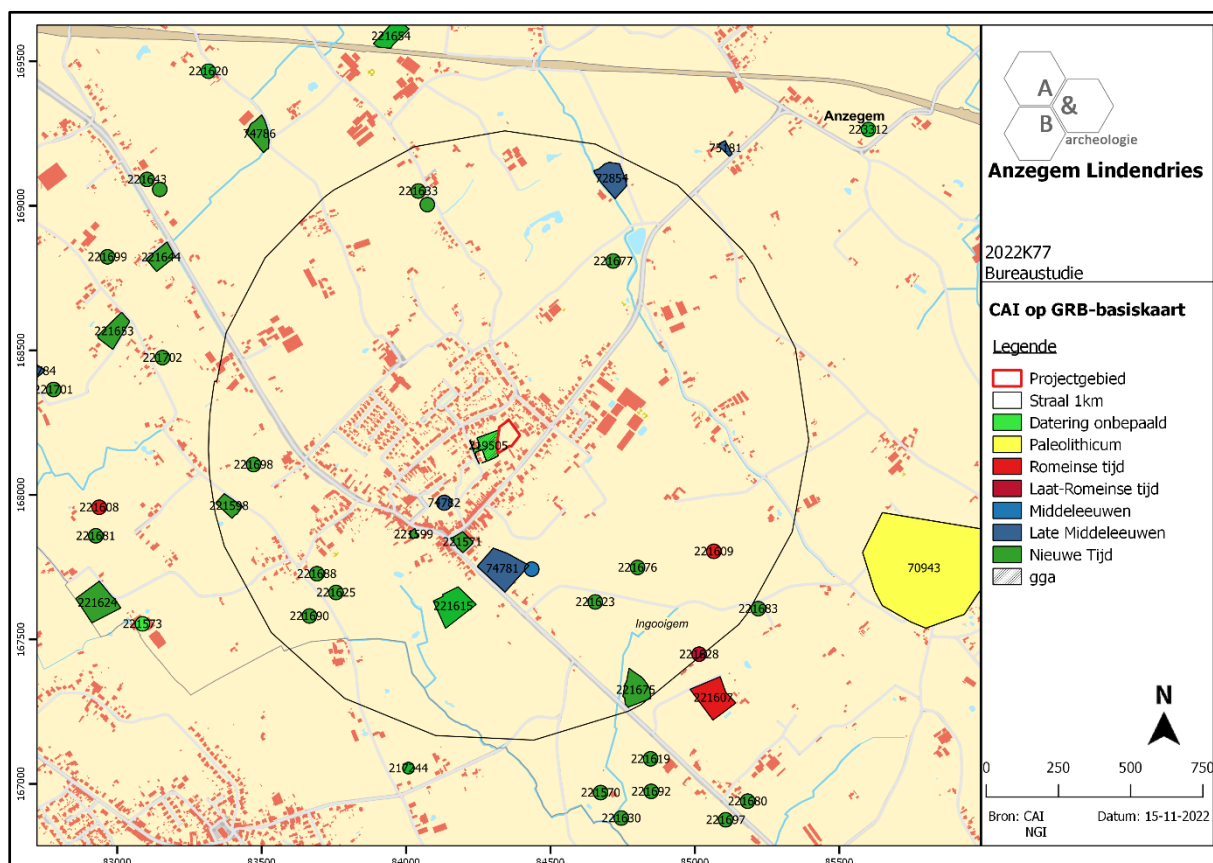
Figuur 24 Sleuvenplan van het proefsleuvenonderzoek in 2017 uitgevoerd op het terrein net ten westen van het huidige plangebied (bron: <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/4710>).

⁶ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/4710>

Figuur 25 Sporenplan van het proefsleuvenonderzoek in 2017 uitgevoerd op het terrein net ten westen van het huidige plangebied (bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4710>).

Dit onderzoek uit 2017 is vooralsnog het enige gravende archeologische onderzoek dat plaatsvond in de nabije omgeving van het plangebied. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden wel nog meerdere gekende archeologische sites aangeduid, maar deze zijn ofwel indicatoren van sites gekend uit historische bronnen, ofwel sites waar bij prospecties vondstenmateriaal op het maaiveld is aangetroffen. Geen van deze gekende locaties was op heden onderwerp van verder systematisch, gravend archeologisch onderzoek.

Figuur 26 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

2.6. Synthese

2.6.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Minstens sinds 1745-1748 (Villaretkaart) was het terrein in gebruik als onbebouwde landbouwgrond. De huidige Pastoor Verrieststraat in het zuidoosten en de Sint Antoniusstraat in het noordwesten zijn dan al aanwezig, de Lindendries ten westen en de Guido Gezellestraat ten noordoosten nog niet. Langs de Pastoor Verrieststraat zijn enkele hofsteden aanwezig. De Ferrariskaart uit ca. 1777 toont een gelijkaardige situatie. Het plangebied blijft doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw, en tot op heden, onbebouwd. Op de topografische kaart van 1884 wordt in het zuiden van het plangebied een doodlopende wegel aangeduid. Ook langs de huidige westelijke perceelsgrens bevond zich eind 19de-begin 20ste eeuw een landwegel. Sinds midden 20ste eeuw raakt de omgeving van het plangebied meer en meer bebouwd, maar het terrein zelf bleef vermoedelijk sinds eind 18de eeuw ongewijzigd landbouwgrond (akker en/of weiland). Grootschalige bodemingrepen lijken er de afgelopen 275 jaar niet te hebben plaatsgevonden op het terrein.

- Bodemkundig gezien komt een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont voor binnen het plangebied, dat licht helt van zuid naar noord. Deze bodemopbouw werd bevestigd bij een proefsleuvenonderzoek dat in 2017 werd uitgevoerd op een terrein net ten westen van het plangebied. De sleuven werd aangelegd op ca. 70cm diepte, onder de B-horizont. Er werden bij dit onderzoek enkele sporen aangetroffen, maar deze waren niet van dien aard dat ze duiden op een archeologische site. Er werd geen verder onderzoek geadviseerd op het terrein. Dit onderzoek uit 2017 is vooralsnog het enige gravende archeologische onderzoek dat plaatsvond in de nabije omgeving van het plangebied. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden wel nog meerdere gekende archeologische sites aangeduid, maar deze zijn ofwel indicatoren van sites gekend uit historische bronnen, ofwel sites waar bij prospecties vondstenmateriaal op het maaiveld is aangetroffen. Geen van deze gekende locaties was op heden onderwerp van verder systematisch, gravend archeologisch onderzoek.

- Landschappelijk zijn er geen aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft voor de in situ bewaring van steentijd artefactensites (o.a. geen natuurlijke waterloop in de nabijheid, gelegen op een noordelijke flank), dit werd ook aangetoond bij het belendende onderzoek uit 2017. Wel kan er een gemiddelde archeologische verwachting worden toegekend voor de aanwezigheid van archeologische sites met grondsporen, daterend van het neolithicum tot de middeleeuwen.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet vastgesteld worden. De aanwezigheid van een archeologische site met grondsporen is echter niet uitsluiten. Verder vooronderzoek kan nuttige kennis bijbrengen over de ontwikkeling van de omgeving rond de kern van Ingooigem, waarvan archeologisch zo goed als niks gekend is. De toekomstige verkaveling en de bijhorende bouwwerken zullen een verstoring van eventuele archeologische sporen en sites met zich meebrengen. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, om de aanwezigheid van archeologische sporen te attesteren en om zo nodig eventuele maatregelen voor behoud in situ op te nemen in de bouwplannen.

2.6.2. Afweging verder vooronderzoek

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

Het plangebied kent een eerder gemiddelde archeologische verwachting voor archeologische sites met grondsporen, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zullen een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, dat zich onder het maaiveld kan manifesteren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, om de aanwezigheid van archeologische sporen te attesteren en om zo nodig eventuele maatregelen voor behoud *in situ* op te nemen in de bouwplannen. Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk.

2.6.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

Gezien de bodemkundige gegevens reeds gekend zijn en deze een lage kans op een *in situ* steentijdartefactensite wijzen, dienen geen landschappelijke boringen uitgevoerd te worden.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet zinvol om uit te voeren en kunnen dus buiten beschouwing genomen worden.

2.6.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.⁷

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen.

Het totale terrein is ca. 5309m² groot, hiervan dient 10% oftewel 530m² onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 132m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 662m² onderzocht.

⁷ HANECA et al. 2016.

2.6.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend. De historische en archeologische gegevens van de nabije omgeving van het plangebied worden resp. besproken in hoofdstuk 2.4 en 2.5.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Minstens sinds midden 18de eeuw (Villaretkaart) was het terrein in gebruik als onbebouwde landbouwgrond. De Ferrariskaart uit ca. 1777 toont een gelijkaardige situatie. Het plangebied blijft doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw, en tot op heden, onbebouwd. Op de topografische kaart van 1884 wordt in het zuiden van het plangebied een doodlopende wegel aangeduid. Ook langs de huidige westelijke perceelsgrens bevond zich eind 19de-begin 20ste eeuw een landwegel. Sinds midden 20ste eeuw raakt de omgeving van het plangebied meer en meer bebouwd, maar het terrein zelf bleef vermoedelijk sinds eind 18de eeuw ongewijzigd landbouwgrond (akker en/of weiland). Grootschalige bodemingrepen lijken er de afgelopen 275 jaar niet te hebben plaatsgevonden op het terrein.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Het plangebied kent een verwaarloosbare tot zeer lage potentiële erosiegevoeligheid.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het projectgebied zal in de nabije toekomst verkaveld worden. De geplande werken zullen het bodemarchief verstoren, het betreft immers grondwerken van aanzienlijke bodemimpact.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt worden van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en noord-zuid georiënteerd, dwars op de Lokerenbeek. De sleuven worden zo nodig onderbroken ter hoogte van de perceelsgreppel. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Het totale terrein is ca. 5309m² groot, hiervan dient 10% oftewel 530m² onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 132m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 662m² onderzocht.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Kunnen er maatregelen getroffen worden om behoud in situ te realiseren?

3. Proefsleuvenonderzoek

3.1. Beschrijvend gedeelte

3.1.1. Administratieve gegevens

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2022J21

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Gwendy Wyns en Sander Debrabandere

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Ingooigem (Anzegem), Lindendries

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 84251,15 en Y: 168140,91; X: 84459,76 en Y: 168262,59

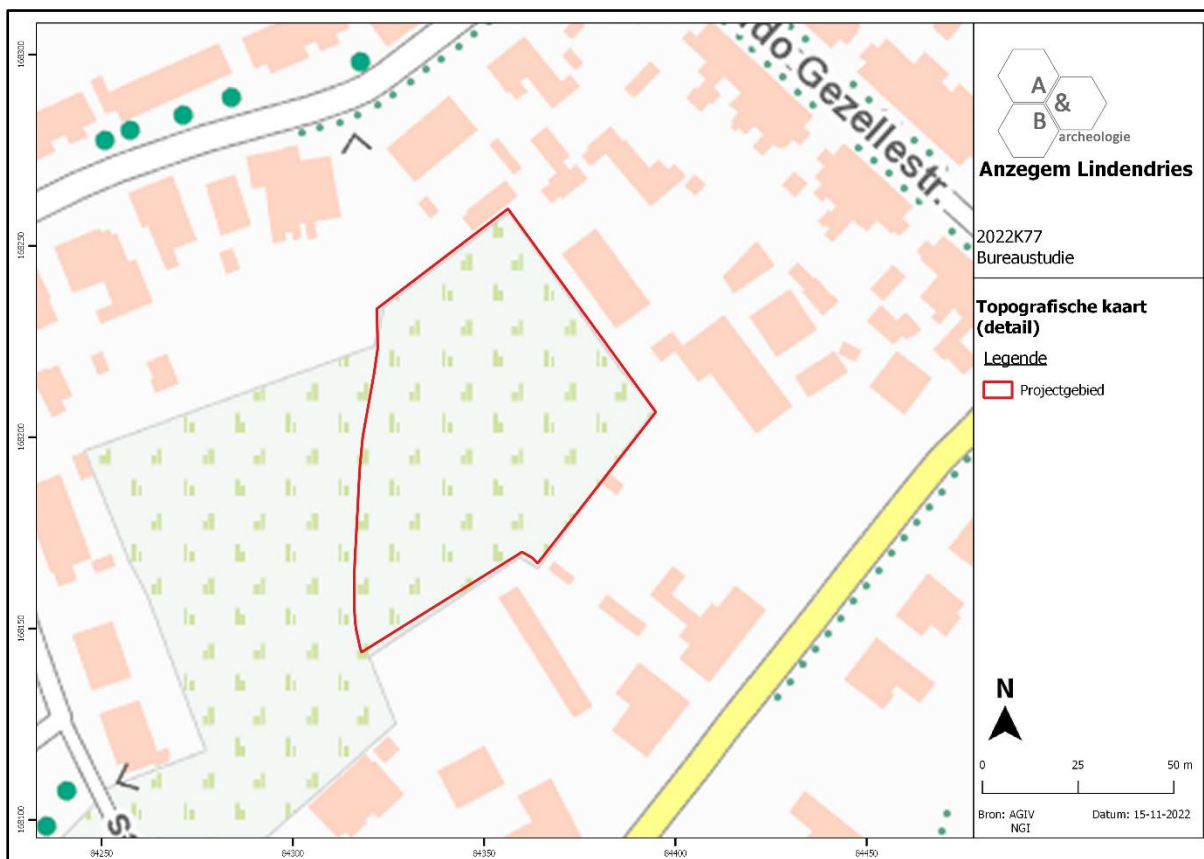
Kadastergegevens: Anzegem, afdeling 3 Ingooigem, sectie B, perceel 870E2 (zie figuur 28)

Topografische kaart: zie figuur 27

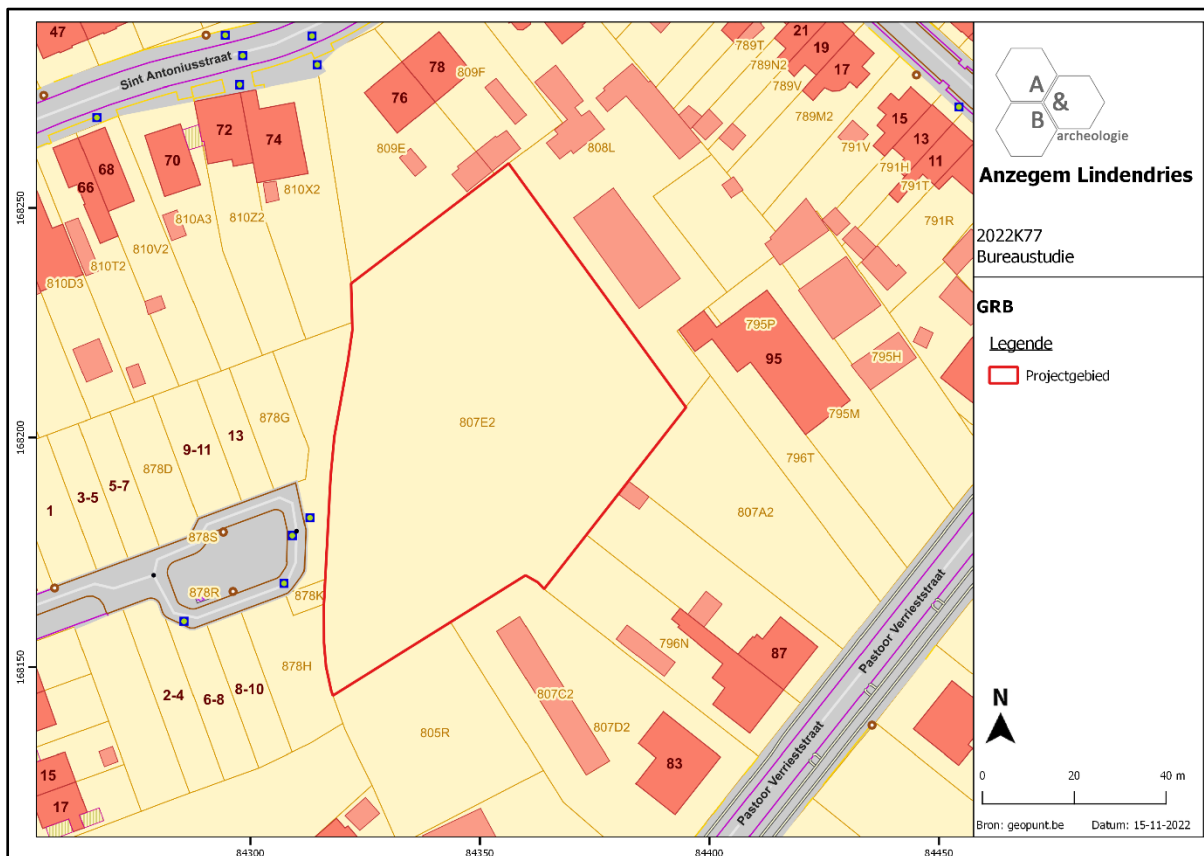
Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog), Sander Debrabandere (assistent-archeoloog) en initiatiefnemer.

Datum veldwerk: 15/12/2022

Wetenschappelijke advisering: n.v.t.

Figuur 27 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI).

Figuur 28 Aanduiding van het projectgebied op de GRB basiskaart (bron: geopunt.be)

3.1.2. Vraagstelling en randvoorwaarden

Op basis van het bureauonderzoek (2022K77) kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet vastgesteld worden. Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn, en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Kunnen er maatregelen getroffen worden om behoud in situ te realiseren?

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van het onderzoek dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

3.1.3. Werkwijze en strategie

Uit het bureauonderzoek kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het projectgebied te onderzoeken. Het vooronderzoek werd uitgevoerd over het volledige plangebied van ca. 5309m².

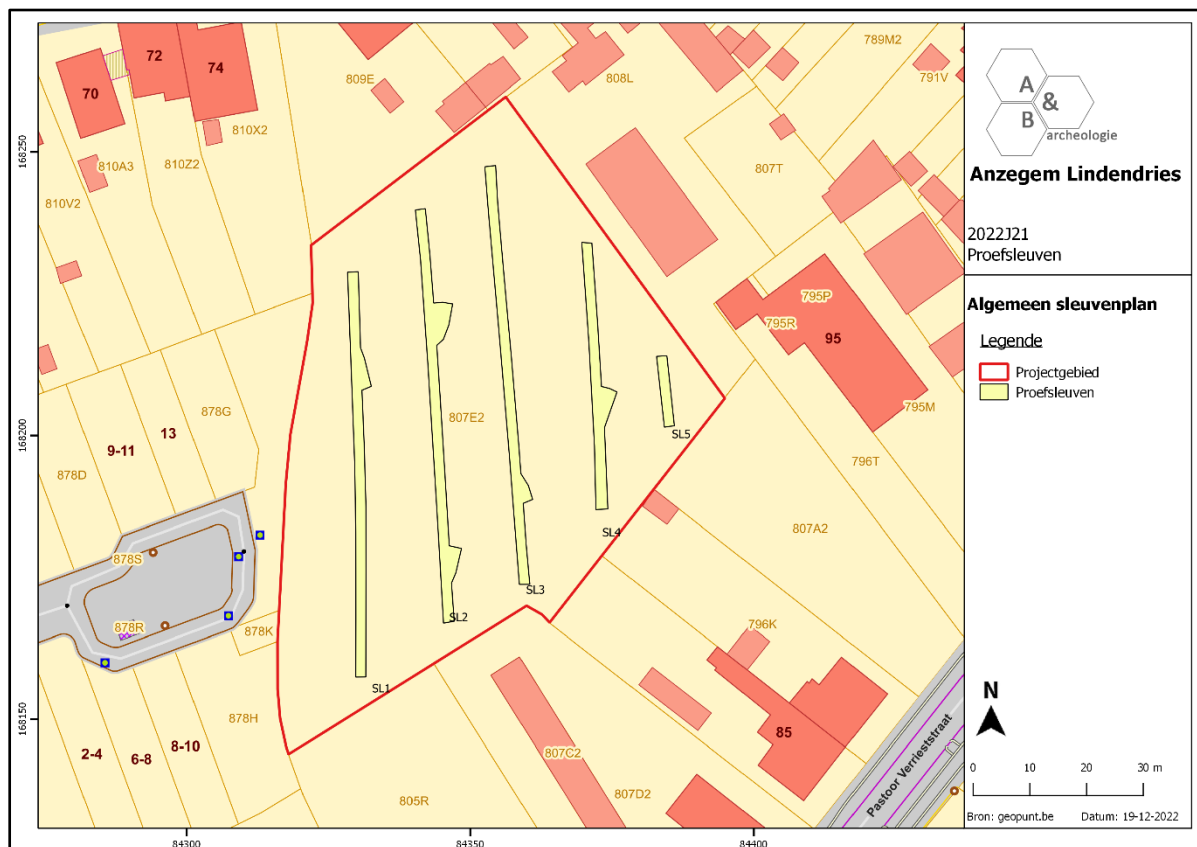
Het sleuvenplan zoals opgenomen in de melding voorzag in de aanleg van 5 parallelle N-Z georiënteerde sleuven. Het vooropgestelde sleuvenplan kon volledig gevolgd worden. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden in totaal 5 kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te verifiëren. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze gedicht.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 5309m². Heel het terrein was vrij en goed toegankelijk. Van het projectgebied werd 556m² (10,5%) onderzocht door middel van proefsleuven, en kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd net niet

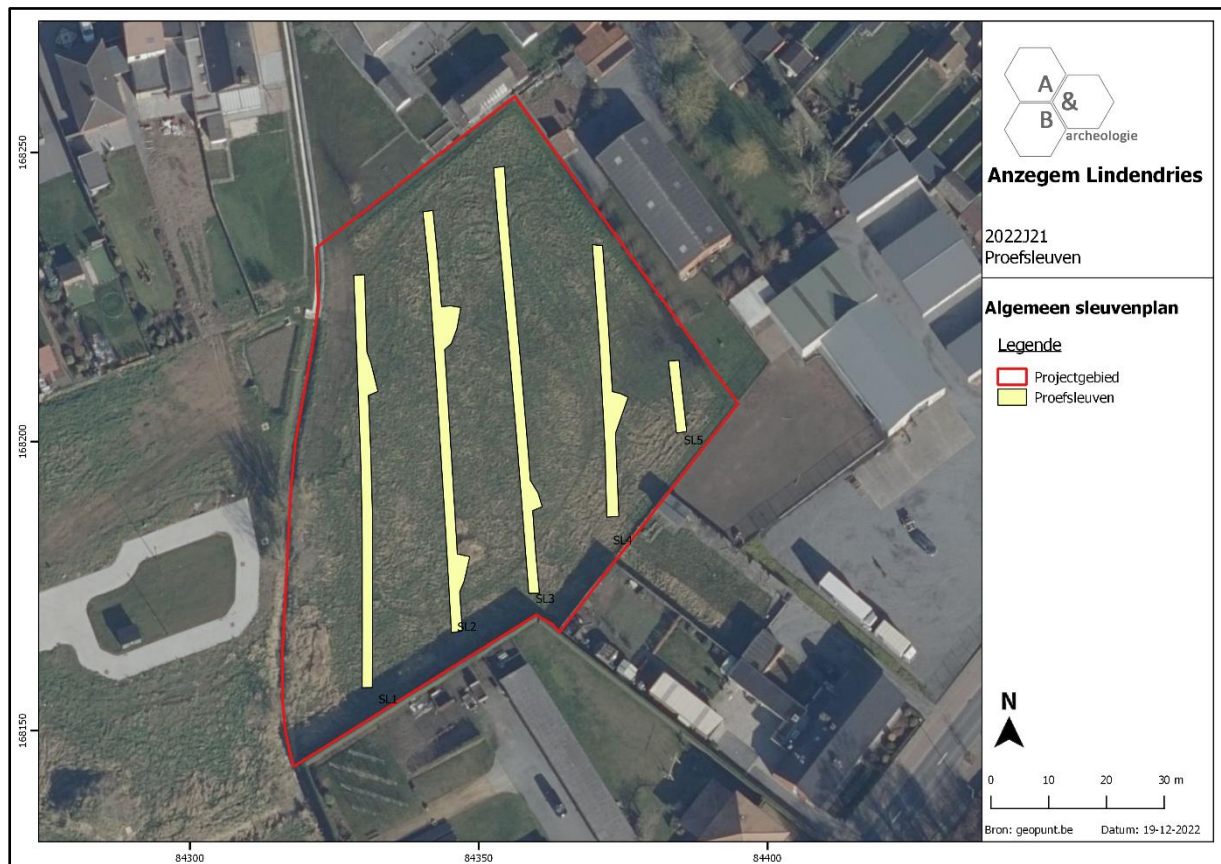
behaald (10,5%). Desondanks kon een goede inschatting in het archeologisch potentieel gemaakt worden, dat in dit geval duidelijk negatief bleek te zijn.

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle metingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm, werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. Aangezien er geen aanwijzingen waren dat er bij het aanleggen van de werkputten in de lagen die het archeologische niveau afdekken resten van een archeologische site aanwezig waren waarvoor metalen vondsten relevante informatie opleveren, werden deze lagen niet onderzocht met een metaaldetector. De aangelegde vlakken, de sporen en de storten van sleuven werden wel onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus, dit leverde geen relevant vondstmateriaal op. Het archeologisch vlak werd opgeschoond, waarbij 3 sporen aan het licht kwamen. Er werden bijkomende kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te controleren. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon Coolpix W300. Er werden geen vondsten aangetroffen in de archeologische sporen. Grondstalen of andere monsters werden niet genomen gezien er geen sporen werden aangetroffen die zich hiertoe leenden. Relevante delen van de putwandprofielen werden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden 4 profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein, waarbij een gelijkaardige bodemopbouw over het volledige terrein kon vastgesteld worden.

De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont op een diepte van ca. 60cm.

Figuur 29 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart (bron: geopunt.be)

Figuur 30 Inplanting van de sleuven op de orthofoto 2022 (bron: geopunt.be)

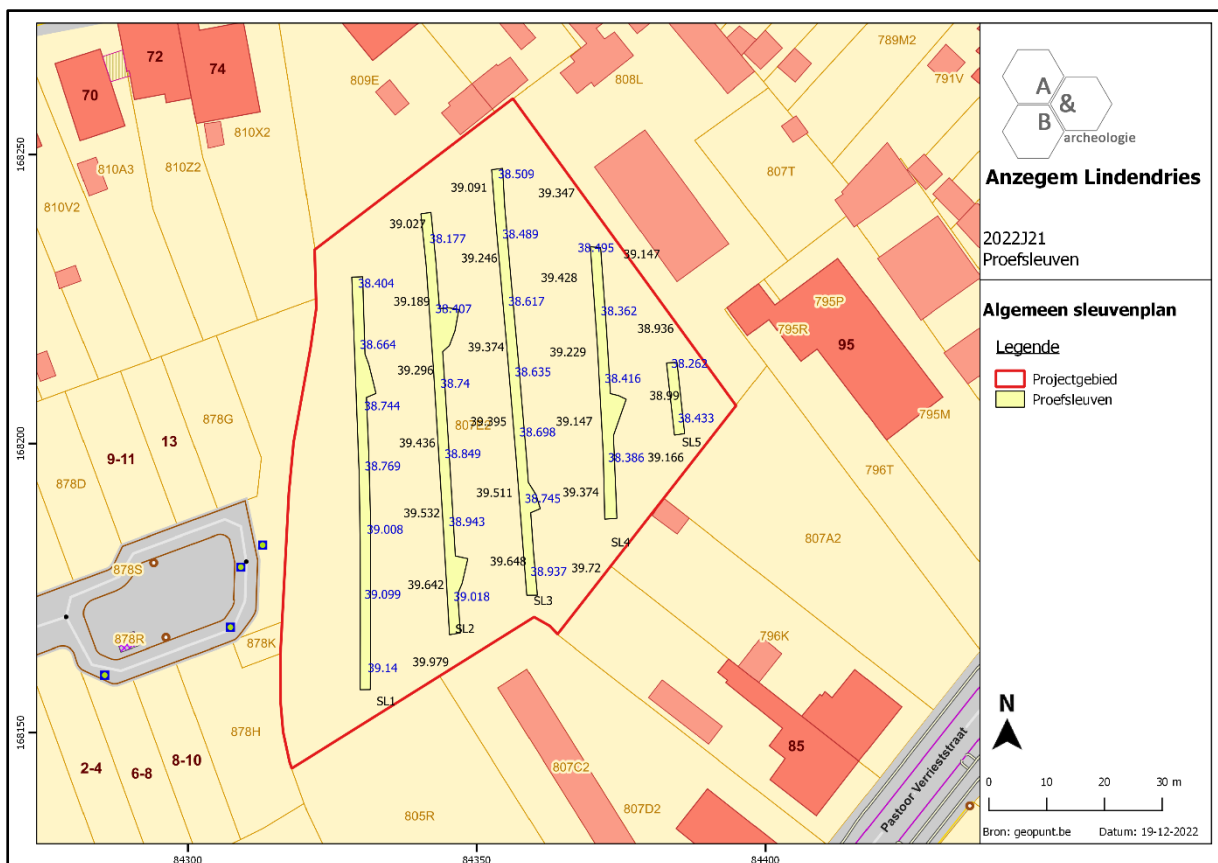
Figuur 31 Overzichtsfoto van het projectgebied vanuit het oosten.

3.2. Assessment

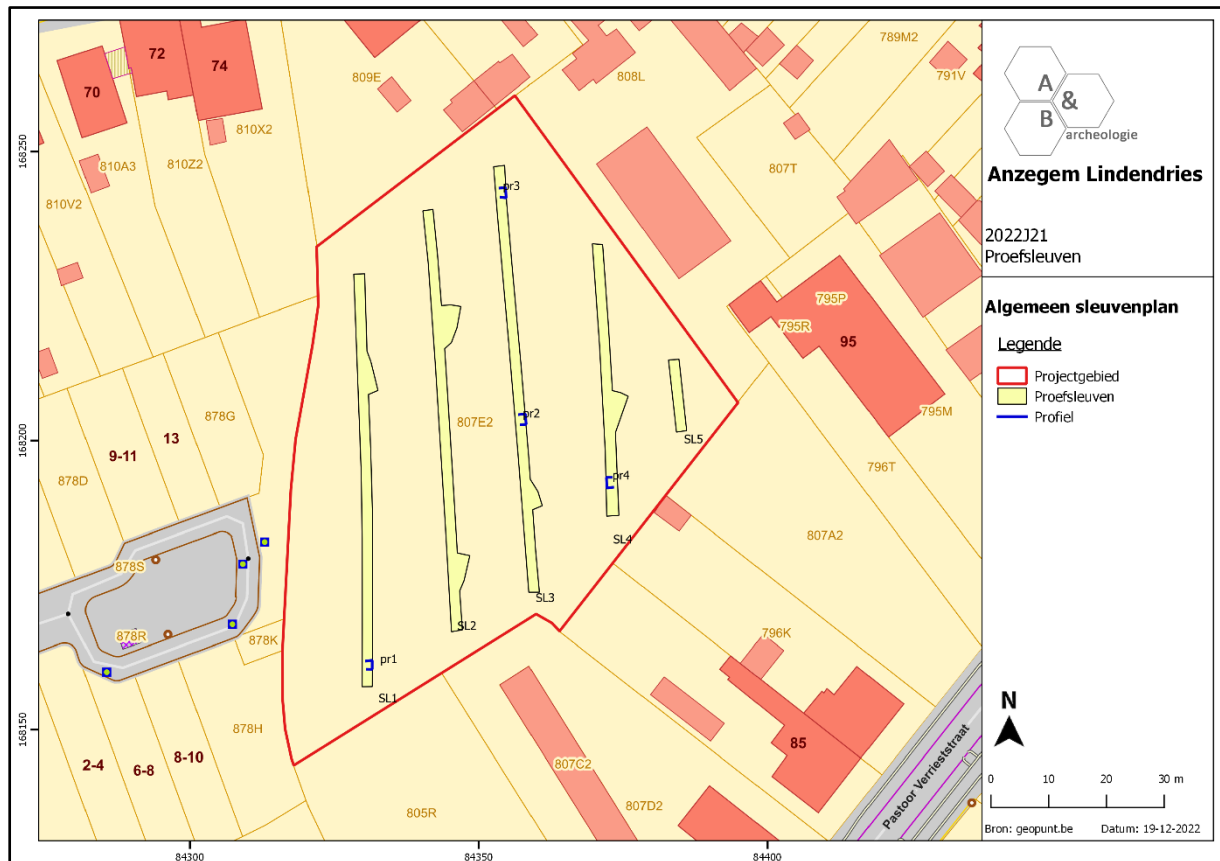
3.2.1. Landschappelijke resultaten

De landschappelijke context van het projectgebied werd reeds geschetst in het bureauonderzoek (zie hoofdstuk 0). De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van 4 bodemprofielen. Volgens de bodemkaart (zie hoofdstuk 2.3) komt ter hoogte van het plangebied een Ldc, een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont voor. De profielen toonden een min of meer gelijkaardige bodemopbouw die bestond uit een A(p)1- A(p)2-C-bodemopbouw. Onder de donkerbruine 30cm dikke A(p)1-horizont bevond zich een iets lichter bruine ca. 30cm dikke A(p)2 horizont. Hieronder was de donkergele zandlemige tot lemige C-horizont aanwezig.

Het archeologisch vlak bevindt zich in het noorden op ca. +38.4m en stijgt in zuidelijke richting naar ca. +39m TAW. Het archeologisch vlak volgde algemeen de natuurlijke topografie zoals zichtbaar op het maaiveld.

Figuur 32 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart met weergave van hoogtes (maaiveld: zwart; vlak: blauw) (bron: geopunt.be)

Figuur 33 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart met weergave van de profielen (bron: geopunt.be)

Figuur 34 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.

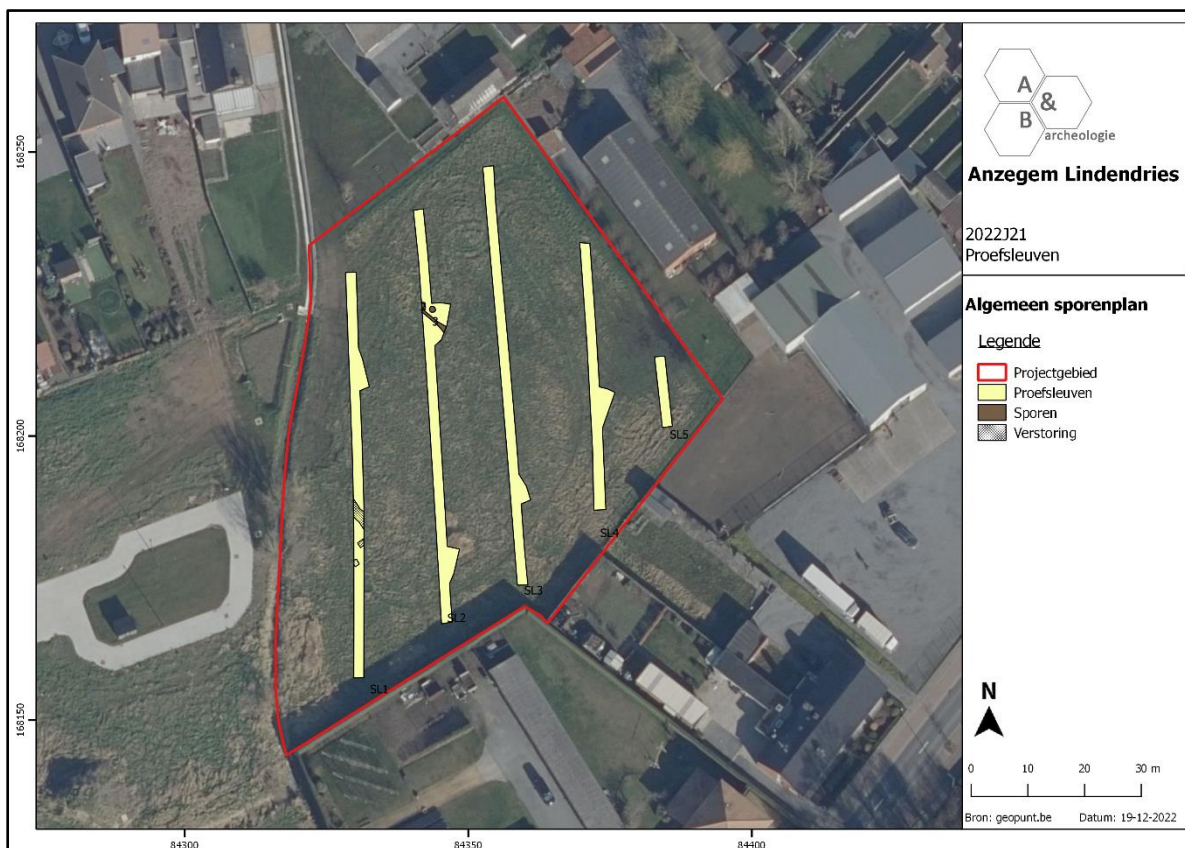
Figuur 35 Zicht op profiel 3 in sleuf 3.

3.2.2. Assessment sporen

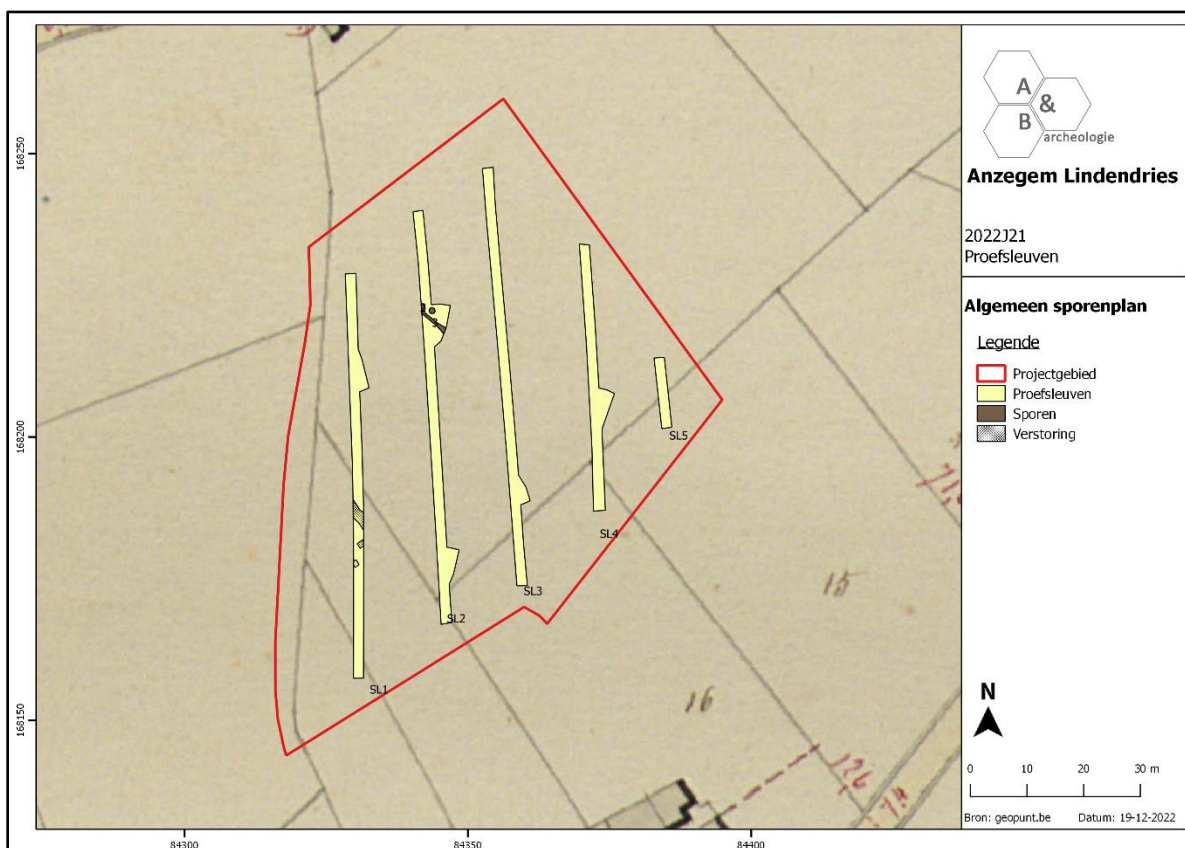
Bij het onderzoek werden 3 archeologische sporen aangetroffen, deze bevonden zich centraal noordwestelijk in het plangebied. Sporen 1 en 2 zijn ronde kuilen met een diameter van ca. 1m, ze hadden beide een licht- tot donkerbruingrijze vulling en een vrij vage aflijning. De vulling van S1 bevatte enkele houtskoolspikkels en brokjes. S3 is een NW-ZO georiënteerde greppel en had eenzelfde vulling en aflijning als S1 en 2. De greppel werd enkel aangetroffen in sleuf 2 en was niet aanwezig in de andere sleuven waardoor het hier waarschijnlijk eerder gaat om een plaatselijk dieper bewaard ploegspoor. Sporen S1 en S3 werden gecoupeerd. S1 bleek in doorsnede slechts ondiep (ca. 10cm) uitgegraven te zijn, S3 was ca. 20cm diep bewaard en komvormig uitgegraven. Daarnaast werd in sleuf 1 nog een restant van een perceelsgracht aangetroffen die vanwege de zeer recente vulling als verstoring ingemeten werd. Deze gracht is ook te relateren met een perceelsgrens afgebeeld op de historische kaarten uit de 19de eeuw. Opmerkelijk is dat S3 eenzelfde oriëntatie kent, waardoor deze waarschijnlijk in dezelfde periode geplaatst kan worden. In de sporen werd geen vondstmateriaal aangetroffen, op basis van de bewaring, oriëntatie, aflijning en vulling kan aan de sporen vermoedelijk een eerder jonge datering in de nieuwe tot nieuwste tijden toegeschreven worden.

Figuur 36 Algemeen sporenplan weergegeven op het GRB (bron: geopunt.be).

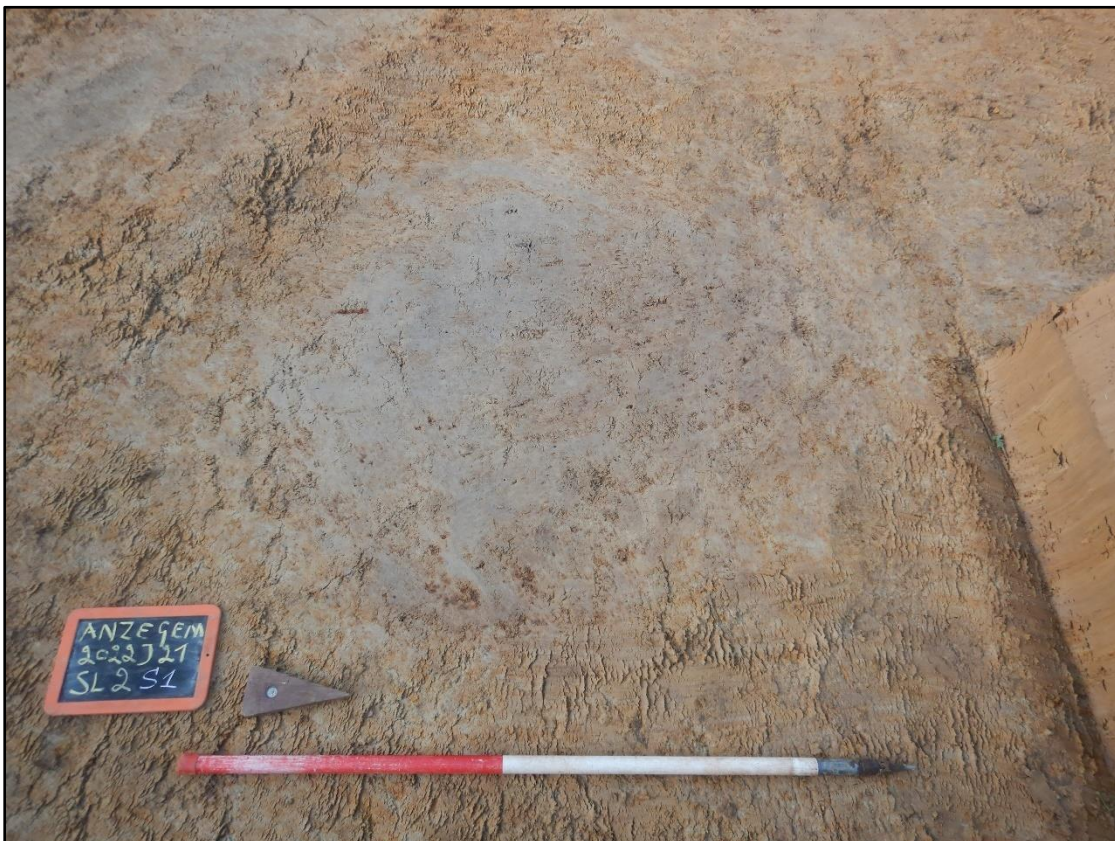
Figuur 37 Algemeen sporenplan weergegeven op luchtfoto 2022 (bron: geopunt.be).

Figuur 38 Algemeen sporenplan weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

Figuur 39 Zicht op sporen 1 tem 3 in sleuf 2.

Figuur 40 Kuil S1 in vlak.

Figuur 41 Kuil S1 in doorsnede.

Figuur 42 Greppel/ploegspoor S3 in doorsnede.

3.2.3. Assessment vondsten

Er werden geen vondsten aangetroffen in de sporen.

3.2.4. Assessment stalen

Er werden geen sporen aangetroffen die zich leenden voor staalname.

3.2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing.

3.2.6. Datering en interpretatie

Er werden 3 archeologische sporen op het terrein aangetroffen. Het betreft 2 kuilen en een greppel/ploegspoor. In de sporen werd geen vondstmateriaal aangetroffen. Op basis van vulling, aflijning, oriëntatie en bewaring kunnen ze in de nieuwe tot nieuwste tijd gedateerd worden. Er zijn tevens geen aanwijzingen dat zich in de nabije omgeving een site zou bevinden. Een recent gedempte gracht die nog zichtbaar is op 19de-eeuwse historische kaarten werd als verstoring ingemeten.

3.3. Synthese

3.3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het bureauonderzoek toonde een eerder gemiddelde potentiële archeologische waarde van het terrein aan. Net ten westen van het projectgebied werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden 3 recentere sporen, 2 greppels en een mogelijk restant van een paalspoor aangetroffen. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden wel nog meerdere gekende archeologische sites aangeduid, maar deze zijn ofwel indicatoren van sites gekend uit historische bronnen, ofwel sites waar bij prospecties vondstenmateriaal op het maaiveld is aangetroffen. Geen van deze gekende locaties was op heden onderwerp van verder systematisch, gravend archeologisch onderzoek. Er werden nog geen belangrijke archeologische sites gevonden die duiden op effectieve menselijke bewoning of begraving in het verleden.

Het proefsleuvenonderzoek heeft echter aangetoond dat op het plangebied geen archeologische site aanwezig is. Behalve een (recent) gedempte perceelsgracht, 2 kuilen en een restant van een greppel/ploegspoor zijn er geen antropogene sporen aanwezig. Op basis van de bewaring, oriëntatie, aflijning en vulling kan aan de sporen vermoedelijk een eerder jonge datering in de nieuwe tot nieuwste tijden toegeschreven worden.

Verder onderzoek is niet nodig, gezien een verder onderzoek geen relevant kennispotentieel zal opleveren.

3.3.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

Behalve een (recent) gedempte perceelsgracht, 2 kuilen en een restant van een greppel/ploegspoor zijn er geen antropogene sporen aanwezig. Op basis van de bewaring, oriëntatie, aflijning en vulling kan aan de sporen vermoedelijk een eerder jonge datering in de nieuwe tot nieuwste tijden toegeschreven worden.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De bewaringstoestand van de aangetroffen sporen kan eerder als gemiddeld beschouwd worden.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

De sporen maken geen deel uit van structuren en kunnen in de nieuwe tot nieuwste tijd gedateerd worden.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Er werden geen indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen aangetroffen.

- Hoe is de bodemopbouw?

Onder de donkerbruine 30cm dikke A(p)1-horizont bevond zich een iets lichter bruine ca. 30cm dikke A(p)2 horizont. Hieronder was de donkergele zandlemige tot lemige C-horizont aanwezig. Het archeologisch vlak bevindt zich in het noorden op ca. +38.4m en stijgt in zuidelijke richting naar ca. +39m TAW. Het archeologisch vlak volgde algemeen de natuurlijke topografie zoals zichtbaar op het maaiveld.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Niet van toepassing.

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

De aanwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied kan uitgesloten worden. Er zijn ook geen aanwijzingen dat zich in de nabije omgeving een site bevindt.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

Er werd een recent gedempte perceelsgracht aangetroffen die als verstoring ingemeten werd. Verder werden op het terrein geen tot zeer weinig verstoringen aangetroffen.

4. Samenvatting

Deze toelatingsaanvraag kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De initiatiefnemer plant de verkaveling van een terrein gelegen ten oosten van de Lindendries te Ingooigem (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen). Op dit moment zijn nog geen concrete verkavelingsplannen beschikbaar. Om van in de planningsfase rekening te kunnen houden met het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, is het aangewezen om op dit moment reeds een proefsleuvenonderzoek uit te voeren, voorafgaand het indienen van de aanvraag voor omgevingsvergunning. De oppervlakte van het plangebied is 5309m², het terrein is op heden onbebouwd en met gras begroeid. Het plangebied is gelegen binnen woongebied en de te verkavelen oppervlakte is groter dan 3000m², waardoor dit terrein in aanmerking komt voor de opmaak van een archeologienota. Deze archeologienota zal door de initiatiefnemer moeten toegevoegd worden aan de vergunningsaanvraag. In eerste instantie werd een toelatingsaanvraag ingediend volgens het reguliere traject. Na bekomen van de toelating werd het archeologisch vooronderzoek uitgevoerd, waarop deze archeologienota van toepassing is.

Minstens sinds 1745-1748 (Villaretkaart) was het terrein in gebruik als onbebouwde landbouwgrond. De huidige Pastoor Verrieststraat in het zuidoosten en de Sint Antoniusstraat in het noordwesten zijn dan al aanwezig, de Lindendries ten westen en de Guido Gezellestraat ten noordoosten nog niet. Langs de Pastoor Verrieststraat zijn enkele hofsteden aanwezig. De Ferrariskaart uit ca. 1777 toont een gelijkaardige situatie. Het plangebied blijft doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw, en tot op heden, onbebouwd. Op de topografische kaart van 1884 wordt in het zuiden van het plangebied een doodlopende wegel aangeduid. Ook langs de huidige westelijke perceelsgrens bevond zich eind 19de-begin 20ste eeuw een landwegel. Sinds midden 20ste eeuw raakt de omgeving van het plangebied meer en meer bebouwd, maar het terrein zelf bleef vermoedelijk sinds eind 18de eeuw ongewijzigd landbouwgrond (akker en/of weiland). Grootschalige bodemingrepen lijken er de afgelopen 275 jaar niet te hebben plaatsgevonden op het terrein.

Bodemkundig gezien komt een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont voor binnen het plangebied, dat licht helt van zuid naar noord. Deze bodemopbouw werd bevestigd bij een proefsleuvenonderzoek dat in 2017 werd uitgevoerd op een terrein net ten westen van het plangebied. De sleuven werd aangelegd op ca. 70cm diepte, onder de B-horizont. Er werden bij dit onderzoek enkele sporen aangetroffen, maar deze waren niet van dien aard dat ze duiden op een archeologische site. Er werd geen verder onderzoek geadviseerd op het terrein. Dit onderzoek uit 2017 is vooralsnog het enige gravende archeologische onderzoek dat plaatsvond in de nabije omgeving van het plangebied. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden wel nog meerdere gekende archeologische sites aangeduid, maar deze zijn ofwel indicatoren van sites gekend uit historische bronnen, ofwel sites waar bij prospecties vondstenmateriaal op het maaiveld is aangetroffen. Geen van deze gekende locaties was op heden onderwerp van verder systematisch, gravend archeologisch onderzoek.

Landschappelijk zijn er geen aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft voor in situ bewaring van steentijd artefactensites (o.a. geen natuurlijke waterloop in de nabijheid, gelegen op een noordelijke flank), dit werd ook aangetoond bij het belendende onderzoek uit 2017. Wel kan er een

gemiddelde archeologische verwachting worden toegekend voor de aanwezigheid van archeologische sites met grondsporen, daterend van het neolithicum tot de middeleeuwen.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet vastgesteld worden. De aanwezigheid van een archeologische site met grondsporen is echter niet uitsluiten. Verder vooronderzoek kan nuttige kennis bijbrengen over de ontwikkeling van de omgeving rond de kern van Ingooigem, waarvan archeologisch zo goed als niks gekend is. De toekomstige verkaveling en de bijhorende bouwwerken zullen een verstoring van eventuele archeologische sporen en sites met zich meebrengen. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, om de aanwezigheid van archeologische sporen te attesteren en om zo nodig eventuele maatregelen voor behoud in situ op te nemen in de bouwplannen.

Er werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het projectgebied. Er werd hierbij geen archeologische site aangetroffen. Er werden enkel een recent gedempte perceelsgracht, 2 kuilen en een greppel/ploegspoor aangetroffen. Gezien de afwezigheid van relevante archeologische sporen is een **verder onderzoek niet nodig**.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://dov.vlaanderen.be>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2022 (bron: geopunt.be).....	8
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). ..	11
Figuur 4 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers (bron: geopunt.be).	11
Figuur 5 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	12
Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	13
Figuur 7 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel (bron: AGIV).	13
Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	15
Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 13 Benaderende aanduiding op de Villaretkaart (1745-1748) van de ligging van het plangebied ter hoogte van landbouwgronden ten noorden van de toenmalige dorpskern (bron: geopunt.be). ...	20
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	21
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: NGI en cartesius.be).	22
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: NGI en cartesius.be).	23
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: NGI en cartesius.be).	23
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 24 Sleuvenplan van het proefsleuvenonderzoek in 2017 uitgevoerd op het terrein net ten westen van het huidige plangebied (bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4710).....	26
Figuur 25 Sporenplan van het proefsleuvenonderzoek in 2017 uitgevoerd op het terrein net ten westen van het huidige plangebied (bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4710).....	27
Figuur 26 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).....	28
Figuur 27 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI).....	35
Figuur 28 Aanduiding van het projectgebied op de GRB basiskaart (bron: geopunt.be)	35
Figuur 29 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart (bron: geopunt.be)	37
Figuur 30 Inplanting van de sleuven op de orthofoto 2022 (bron: geopunt.be).....	38
Figuur 31 Overzichtsfoto van het projectgebied vanuit het oosten.	39
Figuur 32 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart met weergave van hoogtes (maaiveld: zwart; vlak: blauw) (bron: geopunt.be)	40
Figuur 33 Inplanting van de sleuven op de GRB basiskaart met weergave van de profielen (bron: geopunt.be).....	41

Figuur 34 Zicht op profiel 1 in sleuf 1.	42
Figuur 35 Zicht op profiel 3 in sleuf 3.	43
Figuur 36 Algemeen sporenplan weergegeven op het GRB (bron: geopunt.be).	44
Figuur 37 Algemeen sporenplan weergegeven op luchtfoto 2022 (bron: geopunt.be).	45
Figuur 38 Algemeen sporenplan weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	45
Figuur 39 Zicht op sporen 1 tem 3 in sleuf 2.	46
Figuur 40 Kuil S1 in vlak.....	46
Figuur 41 Kuil S1 in doorsnede.	47
Figuur 42 Greppel/ploegspoor S3 in doorsnede.	47
Figuur 43 Referentieprofiel 1 (profiel 3, sleuf 3).	57

Bijlage Referentieprofielen proefsleuvenonderzoek 2022J21

Referentieprofiel PR1

Projectcode		2022J21		Coördinaten		X 84354.63; Y 168243.75	
Type onderzoek		Proefsleuven				X 84354.70; Y 168242.00	
Profielnummer		PR3		Hoogte		+39.3m TAW	
Oriëntatie		N-Z		Grondwater		niet bereikt	
Datum		15/12/2022		Classificatie		Ldc	
Weer		Zonnig				Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.	
Beschrijving		Gwendy Wyns		Fotonr		43	
Landgebruik		Grasland, braakliggend		Plan nr		Zie algemeen sleuvenplan	
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind	beschrijving	bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1	Ap1	0	25	Droog	Ja	Duidelijk	Recht
H2	Ap2	25	60	Droog	Ja	Duidelijk	Vrij recht
H3	C	60	/	Droog	Nee	/	/
Kleur (visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkerbruin		Droog		L	Zandleem	/	
Donkerbruin		Droog		L	Zandleem	/	
Lichtbruin		Droog		L	Zandleem	/	

Figuur 43 Referentieprofiel 1 (profiel 3, sleuf 3).

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Algemeen sleuvenplan op GRB	Onbepaald	X	19/12/2022
2	Sporenplan	Algemeen sporenplan op GRB	Onbepaald	X	19/12/2022

Sporenlijst
2022/21

Proefsleuven																			Relatie	Vondstnr	Staalnr	Fotonr	Tekening (kaart, plan, plattegrond, coupe of profiel)
Spoornr	Werkputnr./Sleufnr.	Sectornr.	Vaknr.	Vlaknr.	Interpretatie	Associatie	Datum	Aflijning	Datering	Coupe (x,y)	Diepte	Opmerkingen	Nummer	Aard (HOM/HET)	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie					
1	2	/	/	1	kuil	/	15/12/2022	vrij vaag	NT tot NSTE T	84343.68, 168221.56; 84343.69, 168223.07	10cm	/	1	vrij HOM	DGRBR	ZL	HK-	1	/	/	/	39, 40, 41	zie allesporenplan
2	2	/	/	1	kuil	/	15/12/2022	vrij vaag	NT tot NSTE T	/	/	/	1	vrij HOM	DGRBR	ZL	/	1	/	/	/	39	zie allesporenplan
3	2	/	/	1	greppel/ ploegspoor?	/	15/12/2022	vrij vaag	NT tot NSTE T	84344.440, 168220.75; 84343.62, 168219.83	20cm	/	1	vrij HOM	DGRBR	ZL	/	1	/	/	/	39, 42	zie allesporenplan